ȘCOALA BASARABEANĂ

REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ PEDAGOGICĂ ȘI APĂRAREA INTERESELOR INVĂȚĂTOREȘTI

CU COLINDA

ANUL V. No. 10. DECEMBRIE 1937.

Anul V. No. 10 Decembrie 1937

ŞCOALA BASARABEANA

REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ PEDAGOGICĂ ŞI APĂRAREA INTERESELOR INVĂŢĂTOREŞTI

Organ al Asociaţiei învăţătorilor din jud. Lăpuşna şi Municipiul Chişinău

Gânduri

Ţineţi-vă in dragostea lui Dumnezeu şi aşteptaţi indurarea Domnului nostru Isus Hristos pentru viaţa veşnică.

— După douăzeci de ani dela războiu, încă trăim zile, în care popoarele nu şi-au găsit liniştea.

O furtună năprasnică de răsvrătire frământă sufletele acestora, zguduind credinţa şi bunătatea creştinească.

Popoarele se asmuţă unele împotriva altora. Intr'o ţară depărtată se înjunghie frate pe frate. Cruzimea omenească nu mai cunoaşte margini. In altă ţară, resmeriţa comunismului înregistrează pe fiece zi condamnări la moarte. Furtuna răsvrătirii sociale macină cu aceiaşi înfrigurare temelia altor state.

In faţa acestor grozăvii, în care răul, duşmănia şi crima sunt decretate ca dogmă, avem datoria de a statornici cu un ceas mai de vreme echilibrul social şi moral, fără de care desfăşurarea evenimentelor firesti nu pot fi brodate pe o judecată sănătoasă.

* * *

„Şcoala Basarabeană", în al 5-lea an de viaţă ne-

întreruptă, nu rupe cu tradiţia manifestărilor de care a fost preocupată.

Oglindind în paginile ei aspectele cele mai caracteristice a şcoalei poporului şi a slujitorilor ei, „Şcoala Basarabeană" îşi va face şi de aci înainte o datorie şi o cinste de a rămâne şi de a fi organul de profilare a comorilor şcoalei naţionale, organul de luptă şi cucerire al dreptului la o viaţă mai bună.

* * *

Din lacrimile plânse ale unei lumi necăjite, s'a născut în staulul cald — departe în Bethleem — Acela pe care omenirea îl aştepta

Iisus !

„Şcoala Basarabeană", care dela început aruncă sămânţă sănătoasă, în aceste zile de sărbătoare creştinească se adresează cu sublimele cuvinte a Celuia ce-a pătimit pe cruce pentru noi:

Pace vouă !

P. N. Crihan

Invăţătorul în faţa reformelor şcolare

Indată după războiu, am avut de înregistrat o accentuare excesivă a spiritului şi acţiunii reformatoare în toate domeniile vieţii obşteşti.

Determinat de multiplele nevoi ce au răsărit instantaneu în viaţa societăţii, supusă unei groaznice încercări, care a disociat şi a transformat în profunzime elementele ei constitutive, reformismul postbelic era chemat să astupe nu numai rănile deschise, dar şi să dea, cât mai curând cu putinţă, noi şi sigure directive pentru viitor.

Sarcina n'a fost tocmai uşoară. Ritmul rapid în care a trebuit să se lucreze pe deoparte, iar pe de altă parte mulţimea şi varietatea noilor cerinţe sociale, au depăşit de multe ori posibilităţile acţiunii reformatoare şi au rămas departe de a fi satisfăcute, iar excesul de zel, manifestat de unii, n'a avut atât rolul de a duce reforma la un conţinut mai cuprinzător şi adecvat realităţilor, cât mai mult a unilateralizat-o, împingând-o dincolo de necesităţi şi în paguba lor. Astfel se şi explică dece la foarte scurte intervale, a trebuit să se vină cu legiuiri de complectare şi rectificare.

Am făcut aceste consideraţiuni pentrucă şi şcoala noastră primară — de altfel împreună cu întregul organism şcolar — a avut de înregistrat aceleaşi fenomene şi a fost supusă, într'o succesiune rapidă şi nu întotdeauna binefăcătoare, unor transformări mai mult sau mai puţin esenţiale. E de remarcat totuşi că bunele intenţii şi competinţa puse, de cele mai multe ori, în slujba ei, au ferit-o de experienţe prea dureroase şi în orice caz au scutit-o de stări de lucruri, cari să-i fi împiedecat complect desvoltarea şi progresul.

Socotim totuşi că situaţia ar fi fost cu mult şi în bine schimbată, dacă, în ceeace priveşte reformele şcolare, corpul didactic ar fi avut de spus un cuvânt cu mai multă greutate şi ar fi dat de mai multă bunăvoinţă de a fi ascultat. Multe din experienţe inutile sau chiar păgubitoare ar fi putut fi înlăturate şi multe reforme ar fi putut căpăta un conţinut mai cuprinzător şi mai conform cu interesele şcoalei şi o mai mare siguranţă şi justeţe în aplicare.

Învăţătorimea organizată a ţării s'ar fi cuvenit să aibă şi ea un rol mai activ şi mai hotărîtor în chestii de reformă şcolară. Deşi am avut satisfacţia să înregistrăm că organizaţia noastră profesională a luptat şi a reuşit să impună anumite puncte de vedere şi să obţină anumite legiuiri conforme cu desideratele sale, n'am ajuns încă să ne vedem totuşi mai strâns şi mai intim angrenaţi în acţiunea reformatoare a conducătorilor şcoalei româneşti şi să constituim în concepţia lor, un element indispensabil de colaborare.

Să cercetăm lucrurile mai în deaproape. Care a fost şi care trebue să fie poziţia învăţătorimii în faţa reformelor şcolare şi mai ales a acelora care se ,referă la organizarea şi funcţionarea învăţământului popular? Ce rol i s'a atribuit şi ce rol are de revendicat?

Fără îndoială, că orice reformă a şcoalei primare interesează în cel mai înalt grad pe un învăţător şi nimeni, dacă ţine cu tot dinadinsul să fie socotit om al şcoalei, nu se poate desinteresa în ce chip, în primul rând, această reformă se resfrânge în fiinţa lui. Doar prin învăţător ea se realizează şi se valorifică. Unui învăţător îi incumbă datoria nu numai de a o accepta, dar şi de a pune toată puterea sa de muncă şi pricepere în slujba aplicării ei celei mai desăvârşite. Legat de şcoală cu toate firele fiinţei sale, purtând în suflet întipărită şi adâncită zi de zi, printr'o experienţă continuu reînnoită şi continuu verificată, imaginea realităţii şcolare, în sânul căreia profesează, cultivat în sensul unor anumite principii şi directive pedagogice, încadrat intim în viaţa satului, la care participă de cele mai multe ori în roluri active preponderente, unui învăţător nu i se poate cere să fie un simplu agent de execuţie, fără a se risca de a duce astfel la compromitere cele mai bune intenţii şi idei. Şi de aici mai rezultă şi altceva: anume că rolul activ al învăţătorului e normal să se manifeste nu numai în stadiul de aplicare al unei reforme, dar şi în cursul pregătirii şi elaborării ei, când învăţătorul, în calitate de cel mai bun cunoscător al realităţilor şcolare în legătură, cu care vine zilnic în contact, poate servi de un admirabil element de informaţie sigură şi sugestii practice.

Acest rol însă i-a revenit foarte rar şi într'un chip cât se poate de puţin complect.

Organizarea învăţământului nostru primar începe cu deplina ignorare a rolului şi importanţei acelora, care urmau să-l servească. Legea din 1864 introducând obligativitatea şi gratuitatea învăţământului primar, n'a avut nici o dispoziţie în legătură cu înfiinţarea şi funcţionarea şcoalelor normale. Necesitatea lor nu era de loc simţită. Au trebuit să treacă trei ani până se întemeiă, din îndemnul regelui Carol, o şcoală normală la Bucureşti şi încă trei ani până s'a întemeiat una la Craiova. Conducătorii şcoalei noastre credeau că e absolut suficient ca învăţătorii să se recruteze chiar printre absolvenţii şcoalelor primare, cu oarecare practică la o şcoală anume fixată în capitala judeţului. Cât de înrădăcinată a fost această idee e suficient să pomenim că în 1886, deci la 22 de ani dela prima legiferare complectă a învăţământului, D. A. Sturza, pe atunci ministru al instrucţiunii, se plânge în expunerea de motive a proectului său de lege, că până şi membrii din consiliul general al instrucţiunii sunt vrăjmaşi ai şcoalelor normale. Firește cu această mentalitate nici vorbă nu era de a se acorda învăţătorului vreun rol cât de şters în legătură cu legiuirile şi reformele şcoalei primare. Sub acest raport învăţătorimea era cu desăvârşire inexistentă şi firește, cu pregătirea ei de atunci nici nu putea fi altfel.

Aceeaş situaţie i-a fost rezervată învăţătorimii şi în legătură cu reformele din 1893 a lui Take Ionescu şi 1896 a lui P. Poni. Decât numai că dela acest an organizarea învăţământului primar a dat şi învăţătorimii posibilităţi mai mari de a se ridica şi de a se impune mai târziu, pe timpul strălucitului ministeriat al lui Spiru Haret, ca o forţă conştientă de rostul şi valoarea ei. Legea lui P. Poni poate fi socotită pe drept cuvânt ca început al unei noui vieţi a şcoalei noastre primare. Prin această lege se înfiinţează cursul complimentar, învăţământul normal se prelungeşte până la 5 ani, se înfiinţează şcoli speciale de institutori.

Învăţătorimea începe nu mult după aceasta să simtă nevoia unei strângeri de rânduri şi porneşte o admirabilă

acţiune de solidarizare profesională. Infruntând enorme greutăţi, acţiunea aceasta creşte şi se desvoltă pe fiecare zi şi începe să impună corpul didactic primar unei atenţii din ce în ce mai largi. Timpul şi împrejurările au adus şi un om providenţial: Spiru Haret. Intre acest conducător de rasă şi între învăţătorimea ţării în plină afirmare, se leagă una din cele mai strânse şi mai impresionante prietenii. E momentul când în sfârşit munca învăţătorului se înmănunchiază într'o perfectă identitate de gândire şi simţire cu eforturile şefului său şi înscrie una din cele mai strălucite pagini din viaţa şcoalei poporului. Această identitate de vederi a îngăduit ministrului să ia măsuri dintre cele mai fericite pentru propăşirea şcoalei şi să vadă învăţătorimea punându-se cu toată fiinţa în serviciul executării lor, ca unele ce-au răsărit din năzuinţe şi gânduri comune.

In 1907, când asupra învăţătorilor plutea o acuzaţie nedreaptă şi absurdă, ministrul Haret le ia apărarea în mod făţiş şi categoric. Cauza e salvată, iar învăţătorimea se afirmă ca o forţă, consacrată prin gestul sublim al ministrului însuşi.

Deşi Haret păstrează organizarea dată şcoalei de către Poni, o umple pretutindeni de viaţă. Şi în această operă munca şi colaborarea învăţătorimii întregi e cât se poate de largă şi efectivă. Ministrul Haret desoficializează, am zice metoda. Prin scrisori directe dela învăţător la ministru şi invers, se acordă gândurile, se pun la cale planuri, se hotărăsc faptele. Şi tot ce a ieşit din această colaborare a fost lucru zidit cu temeiu, înţelegere şi dragoste reciprocă.

După războiu legiuirile şcolare cum am văzut, se precipită. In 1918 avem de înregistrat deja un proect de vaste proporţii al ministrului de atunci S. Mehedinţi. Urmează anii 1919, cu organizarea comitetelor şcolare, 1921 cu proectata reformă a ministrului P. P. Negulescu, 1924 cu noua lege a învăţământului primar din 26 Iulie şi un şir cam lung de modificări, pe care-l marchează anii 1929, 1932, 1934, 1936, 1937, între cari ani s'au succedat la ministerul educaţiei naţionale d-nii N. Costăchescu, N. Iorga, D. Gusti şi C. Anghelescu.

Colaborarea învăţătorimii la diferitele reforme ale şcoalei

primare a înregistrat în acest răstimp etape dintre cele mai inegale. Afirmându-se după războiu ca o organizaţie profesională de o ţinută demnă şi hotărîtă, strămutând acţiunea nu numai pe terenul revendicărilor personale, dar şi al marilor deziderate ale şcoalei româneşti, învăţătorimea organizată a cerut să fie ascultată în chestiunile de proecte şi legiferări în legătură cu şcoala. Nu întotdeauna însă glasul ei a fost luat în seamă şi urmat. Au fost momente tragice, când între titularul dela departamentul educaţiei şi marea massă a învăţătorilor s'au iscat nepotriviri, cari au degenerat nu din vina învăţătorimii, însă spre paguba şcoalei, în conflicte dureroase. Au fost în schimb şi multe altele, când învăţătorimea a putut să-şi spue deschis cuvântul şi să fie ascultată. Nu se pot uita aşa de uşor de pildă frumoasele clipe de colaborare a învăţătorimii cu fostul ministru d. D. Gusti şi cu actualul titular, d-l dr. C. Angelescu.

Trebue să mărturisim însă că încă n'am ajuns să avem rolul pe care, în interesul şcoalei, trebuie să-l aibă învăţătorimea în deslegarea problemelor ce apasă această şcoală. Pentru şcoala primară mai sunt şi vor fi multe de făcut, iar învăţătorimea română are de spus aci lucruri. importante. Colaborarea nu este încă nici complectă şi nici continuă. Din cauza aceasta ea nu poate duce întotdeauna la rezultate mulţumitoare. Ne gândim că o sistematizare şi o reglementare a ei n'ar scoborî şi n'ar jigni pe nimeni. In schimb cât de mult, enorm de mult, ar servi intereselor şcoalei. Învăţătorimea e astăzi organizată într'o asociaţie dintre cele mai puternice. Ea singură discută şi experimentează pe cont propriu şcoli şi metode. Câte sugestii şi câte învăţăminte se pot desprinde de aici de către un suflet grijuliu.

Învăţătorul ar putea servi de un necontestat element de informare. In atmosfera puţin seacă a biuroului, ar veni astfel valuri de împrospătare dela sursă, cari ar determina poate în alt sens mersul gândurilor şi felul hotărîrilor. Sistemul nu ofensează şi se practică pe o scară întinsă în Anglia, Germania, Elveţia, unde iniţiativele particulare se oficializează şi constitue puncte de plecare ale noilor reforme şcolare.

Colaborarea ar trebui menţinută şi pe tot timpul aplicării

unei reforme. Un permanent contact de jos în sus şi invers, ar înlesni controlul şi ar orienta reforma pe căi juste de aplicare. Simple ordine şi instrucţiuni, ca şi foarte rare adunări administrative nu dau şi nici nu pot da rezultate satisfăcătoare. Ar trebui lărgit orizontul ideologic. Se simte nevoia unor publicaţii oficiale, care să se găsească şi la dispoziţia învăţătorului din cel mai umil cătun. In ele să se lămurească pe larg toate chestiunile ce privesc şcoala primară şi mai ales legiuirile cu care ea se reformează. Iniţierea să fie cât mai largă şi mai complectă, pentru ca şi adeziunea să vină în mod necondiţionat Ar fi util chiar de lucrat în sensul unei unităţi de doctrină, aşa cum se lucrează în această privinţă în armată şi care duce la identitatea de reacţiune, chiar şi în cazuri neprevăzute. O revistă generală a învăţământului, într'o nouă formă şi răspândită la toate şcoalele primare, ar avea, în partea aceasta, un rol hotărîtor. Cursuri de informare, instrucţiuni periodice vor avea şi ele partea lor de contribuţie în această direcţie.

* * *

Vor trebui deci rectificate poziţiile de astăzi. Invăţătorimea organizată va întreprinde desigur o acţiune intensă, la capătul căreia va împlini cu succes încă una din revendicările sale cele mai scumpe: contribuţie cât mai efectivă şi pe toate căile la ridicarea şcoalei poporului. Congresul pedagogic din vara trecută a fost un pas făcut în condiţiuni admirabile. Aşteptăm urmarea. In ceeace priveşte sfârşitul, el nu poate duce decât la strânsa participare a învăţătorimii la elaborarea şi aplicarea tuturor măsurilor şi legiuirilor, cari vizează şcoala primară şi pe slujitorii ei. Şi va fi în toată această acţiune permanent simţit îndemnul unei datorii de conştiinţă, dela care nu vom putea abdica.

Alexandru Anop

De ziua naşterii Mântuitorului

Acum aproape două mii de ani, într'o peşteră sărăcăcioasă din Bethleemul Iudeei, pe pământul acesta, plin de răutăţi şi de păcate, s'a născut în lume, la „plinirea vremii", — cum zice Scriptura — Mântuitorul Hristos. De-atunci, în fiecare an, creştinătatea întreagă retrăieşte—ca şi păstorii şi magii, cari au venit şi s'au închinat Celui nou— şi totuşi veşnic—născut—amintirea întrupării Lui.

Şi cu toate c'au trecut mai bine de nouăsprezece secole dela acest însemnat eveniment, totuşi omenirea, şi chiar însăşi creştinătatea, nu s'a pătruns încă de adâncul înţeles al coborîrii pe pământ a însuşi Fiului lui Dumnezeu. Pentru acest motiv, multe din cuvintele ce le auzim cântându-se în biserică cu prilejul acestei sfinte şi mari sărbători, răsună în auzul urechilor noastre ca o ***adevărată mustrare.***

Indeosebi, aşa ni se pare nouă, că răsună cuvintele îngereşti: ***„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pre pământ pace, întru oameni bună voire"***, cântate de oştirile cereşti la naşterea Mântuitorului lumii.

Cântarea aceasta, dătătoare de viaţă şi de noui nădejdi de prosperare pentru omenire, vesteşte lumii una din cele mai însemnate misiuni pentru care a venit pe pământ Fiul lui Dumnezeu. Pentru pacea aşteptată de omenire încă dela uciderea lui Abel de către fratele său Cain, şi cântată cu atâta măestrie, nu numai de puterile cereşti, ci şi de diferiţi poeţi, a venit şi Mântuitorul Hristos, Care, bine-înţeles că a avut de îndeplinit şi alte misiuni înalte.

Şi cât de frumos sună în inimile noastre cântarea îngerească: ***„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pre pământ pace, întru oameni bună voire".***

S'au scurs dela rostirea lor atâţia ani, şi totuşi cuvintele acestea par mai actuale ca oricând. Ele

trebuesc socotite ca un *mesagiu divin*, rostit omenirii, la începerea unei noui ere—*era creştină*.

Acest mesagiu divin, cântat în noaptea aceea senină, plină de farmec şi de mister, de oştirile cereşti, ni se pare nouă că n'a fost încă îndeplinit.

Şi ca o dovadă—din atâtea altele—că aşa este, putem aduce faptul, că de multe ori chiar sărbătoarea naşterii Acelui Care s'a pogorît din cer pentru a aduce pacea între oameni, a găsit multe neamuri încleştate, mai rău decât fiarele, în tranşeele de luptă.

In anul acesta, ca şi'n anul trecut—şi poate ca şi'n alţi ani—sărbătoarea naşterii Mântuitorului, a găsit multe popoare războindu-se între ele, sau pregătindu-se de luptă.

Aceasta nu înseamnă altceva, decât aceea că omenirea nu s'a pătruns încă de adevăratul înţeles al pogorîrii Domnului Păcii pe pământ. Ea n'a înţeles că toate *„axele"*, *„pactele de neagresiune"* şi străduinţele Ligii Naţiunilor, făcute pentru menţinerea păcii între popoare, nu pot să aducă rodul aşteptat, atâta timp cât popoarele nu s'au pătruns încă în sufletul lor de adevăratul sens al venirii Mântuitorului între oameni.

Numai când toate popoarele lumii vor pricepe rostul şi însemnătatea cântării îngereşti şi scopul întrupării Domnului, făcând ca spiritul creştin să pătrundă în toate domeniile de activitate omenească, numai atunci nourii negri, plini de ceaţă, de ură şi de grozăvie, nu vor mai plana şi'n ziua de Crăciun asupra bietei noastre planete.

De aceea ea trebue întotdeauna, dar mai ales la zile mari, cum e şi cea de azi, să-şi îndrepte privirea spre peştera Bethleemului, şi îngenunchind cu sufletul înaintea Celui nou născut, să I se închine Lui, ca şi păstorii din jurul istoricei peştere şi să-I aducă, aşa cum au făcut şi magii, darul cel mai scump, care nu poate fi altul decât *sufletul ei*.

In aceste clipe de neliniște cumplită, prin care trece astăzi omenirea, când în unele țări a început să se arăte „urâciunea pustiirii", se cuvine ca întreaga suflare creștină să-și îndrepte gândul către *Pacificatorul* omenirii, Cela ce astăzi se naște, și să-L roage ca să dea putere acelora care dețin în mâinele lor destinele popoarelor lumii, pentru ca aceștia să poată rezolva toate problemele și diferendele pe cale pașnică.

Fie ca măreața sărbătoare a nașterii Mântuitorului lumii, să aducă măcar de acum înainte „pacea pe pământ și bunăvoirea între oameni".

SERGIU C. ROȘCA

Florile dalbe

A'nflorit o creangă de cireș
florile dalbe, florile dalbe.
A'nflorit o creangă de cireș
mii de salbe, mii de salbe.

Peste casa mea 'negrită
conocari au fâlfâit ștergare
și în suflet crini rodit-au jerbe
cântătoare, cântătoare.

Cămășuici cu vis cusute
mama o să vă gătească:
— fiți cuminți și ascultați colindă
îngerească, îngerească.

Borangic, și vin și pâine
inimilor albe
juruiască-le Iisus —
florile dalbe, florile dalbe.

Bogdan Istru

Colindă rănită

Fir de tort bălan
Pe-alintări nespuse,
Suflet moldovan
Ți-am adus Iisuse!

Și la cumătrie
Inima ne vruse
Să te'mbrace'n ie
De mătăni, Iisuse.

Cămășuica ta
Când ți-o desfăcuse,
Trup ușor ca spuma
Sângera, Iisuse.

Când să-l sărutăm,
— Nimeni nu știuse —
Buzele'n blestem
Ni s'au ars, Iisuse.

Și pe geana noastră
Domnul se născuse,
Ca într'o fereastră
Însorită, Iisuse.

De pe laiță deci,
— Bine ne păruse, —
In icoană în veci
Te-am suit, Iisuse.

Imbrăcat în straie
Crescute din fuse
Și pe cap văpaie
De taine, Iisuse.

Și sub calda-aramă
Candelei sub puse,
Ne-am smerit de teamă
Și de dor, Iisuse.

Căci în noaptea rară,
Ce se începuse,
Prins'au să ne doară
Rănile, Iisuse.

De arhangheli cântec,
Glas ce ne răpuse,
Stele mari ce spintec
Inima, Iisuse.

In învălmășeala
Care se născuse,
Ne-am ucis sfiala,
Ți-am deschis, Iisuse.

E cam strâmt în casă,
Mesele ni-s puse,
N'avem nici mătasă,
Nici argint, Iisuse.

Dar ni-e mândră calea,
Ce ni se dăduse,
Și ni-e dulce jalea
Iisuse, Iisuse!

Sergiu Matei Nica

O comemorare şi câteva constatări

Sunt aproape trei luni de zile de când a fost comemorat, cu o solemnitate deosebită, învăţătorul erou Nicolae Stoleriu. „Multe lucruri bune şi frumoase se pot spune despre acest învăţător, iar viaţa lui atât de rodnică şi pilduitoare în fapte de folos obştesc, a fost imortalizată în opere de o valoare nepreţuită" *). In deosebi merită a fi menţionată broşura tipărită cu prilejul acestei sărbătoriri, la care au colaborat cei mai de seamă oameni ai noştri de cultură, ca D-nii: N. Iorga, I. Simionescu, S. Mehedinţi, C. Meisner, I. Mitru ş. a., iar dintre foştii lui colegi: Ţoni Mihalache, Apostol Culea, Mrejescu, Tomegea ş, a.

Asociaţia învăţătorilor din jud. Baia i-a cinstit numele şi printr'un monument ridicat în faţa şcoalei din Baia, unde a profesat. Deasemeni s'a hotărît ca din vânzarea broşurii, care se tipăreşte cu sprijinul asociaţiei g-le, să se creeze o bursă la Şcoala Normală „Vasile Lupu", unde distinsul dascăl a învăţat.

Pomenirea aceasta a unuia dintre cei mai valoroşi membri pe care i-a avut şcoala românească, are o înaltă semnificaţie morală. Învăţătorimea a înţeles să sărbătorească într'un cadru impresionant pe un fost coleg, care s'a distins în mod deosebit atât în timp de pace, pe frontul de luptă împotriva întunericului dela sate, cât şi în război, pe frontul din m-ţii Călimanului, unde în ziua de 12 Septembrie, 1916, zi mohorâtă, cu un cer plumburiu şi-a dat viaţa, apărându-şi ţara.

Accente dintre cele mai duioase a avut fostul său director de şcoala normală, d. I. Mitru, care într'o cuvântare însufleţită şi impresionantă, a înfăţişat vieaţa de elev, de şoţ şi de oştean a lui Stoleriu, încheind cu cuvintele: „A avut o viaţă frumoasă. A trăit şi a luptat: pentru pătura sătească din care el însuşi se trăgea, pentru ţară şi pentru neam.

Stoleriu a făcut parte din generaţia haretiană, generaţia eroică, care a pregătit şi a luat parte activă la războiul pentru unirea tuturor Românilor. Această generaţie şi-a făcut

*) „Un apel către asociaţiile judeţene" — D. V. Ţoni (în „Curentul" din 10 Septembrie).

cu prisosinţă datoria. Toată lumea ştie însă în ce condiţii grele a avut ea de luptat.

Unii învăţători au fost acuzaţi, cu prilejul răscoalei dela 1907, că fac socialism. Singur marele Haret—omul şcoalei—i-a înţeles, i-a încurajat şi i-a apărat, fiind convins că învăţătorii sunt singurele elemente de avangardă capabile să aducă o rază de lumină şi puţină fericire în întunerecul dela sate, prin cultură şi cooperaţie, iar nu prin instigaţii şi sisteme revoluţionare primejdioase.

. . . . . .

Dela războiu încoace ţara noastră a progresat mult în privinţa combaterii analfabetismului. S'au înfiinţat şcoale până şi în cele mai umile sate. „Ne-am extins prea mult; e nevoie să se adâncească cultura la sate", zic unii. E adevărat că şcoala trebuie să-l pregătească pe ţăran mai bine pentru sine şi pentru societate, dar tot pe atât de adevărat este că încă, în ceeace priveşte extinderea, nu s'a făcut îndeajuns. In multe sate aproape jumătate din numărul copiilor înscrişi în recensământ nu urmează la şcoală Nu vorbesc de satele unde frecvenţa este slabă, ci de acelea unde copiii vin regulat la şcoală, dar nu se pot umplea nevoile învăţământului din lipsă de învăţători. Cu tot avântul pe care l-a luat învăţământul primar, suntem încă departe de a ne compara cu alte ţări din apusul şi nordul Europei (Chiar vecina noastră Bulgaria ne-a întrecut de mult!),

Mai dăunăzi citind revista „Gazeta Ţăranului *) am găsit o informaţie pe cât de hazlie, pe atât de interesantă, care ilustrează în chip minunat progresele realizate de şcoală într'o ţară mică (Danemarca) O redăm întocmai: In una din ultimele şedinţe ale sesiunei, în parlamentul dela Copenhaga, un deputat s'a ridicat întrebând pe d Ministru de instrucţie, dacă ştie că într'un sat din nordul Danemarcei, la o fermă, s'a descoperit un „mulgător de vaci", care deşi în vârstă de 22 ani, nu ştie a citi şi scrie. Omul era sănătos la trup şi minte; analfabetismul nu găsea nici-o scuză. Palid, Ministrul de instrucţie a luat cuvântul, declarând că va ordona o anchetă urgentă şi va lua cele mai severe mă-

*) „Rezultatele şcolilor ţăreneşti din Danemarca" — Dela Sudiţi, pag. 55.

suri pentru pedepsirea aspră a vinovaţilor. In două săptămâni, ancheta era terminată, autorităţile locale pedepsite, fiindcă au tolerat acest caz unic de analfabetism. Părinţii analfabetului şi ei au fost loviţi de o grea amendă, iar contravenientul a fost pus la carte, pentru a salva pe deoparte un suflet nevinovat şi pe de alta onoarea regatului danez. Ziarele au trimis reporteri şi fotografi. Câteva zile mulgătorul a devenit un fel de erou monstruos, o raritate, asemenea unei arătări din altă lume".

Se înţelege că noi nu ne putem gândi la lucruri, care încă ni-se par comice şi oarecum ridicole (pentru un ţăran să-şi bată capul atâta lume!) Numai pana caricaturistului Dragoş a evoluat ceva mai mult, prezentându-ne într'un număr din „Curentul" „Universitatea ciobanilor".

Faptul însă că în ultimul timp se vorbeşte aşa de mult despre o îndrumare mai sănătoasă, mai raţională a ţăranului, dovedeşte că nu lipsesc nici la noi preocupările serioase cu privire la o nouă şi mai bună orientare a şcoalei. Unele realizări fericite ne îndreptăţesc să credem că vom păşi pe calea cea bună. Sunt cunoscute înfăptuirile şcoalelor ţărăneşti în domeniul instrucţiei şi educaţiei. Cursurile ţărăneşti au un caracter aplicativ, fapt ce le-a prilejuit un succes foarte mare. Ele sunt însoţite de demonstraţiuni practice. Ceeace e interesant e că s'au organizat şi cursuri de gospodărie pentru fete şi femei.

Cei ce-au vizitat şcolile ţărăneşti au rămas uimiţi de dragostea cu care ţăranii iau parte la curăţirea pomilor, la altoit, plantaţiuni, etc.

Rezultatele s'au putut vedea imediat : foştii cursişti îşi cultivă cu mai multă îngrijire gospodăria, au prins gust de a citi cărţi, ziare şi reviste populare, iar femeile cursiste pregătesc mâncarea mai bine şi întreţin curăţenia cu mai multă pricepere.

E un semn cât se poate de îmbucurător. Incep să se arate zorile unei vieţi mai civilizate pentru ţărănimea noastră. Ne-am îndeplinit marele ideal naţional: Unirea Ne-am îndeplinit şi un alt ideal cu caracter social: împroprietărirea. Idealul actual trebuie să ne fie ridicarea culturală, morală şi materială a ţărănimii. Şi înspre acest ideal e necesar să ne îndreptăm toate puterile noastre. **Gh. Buga**

învăţător

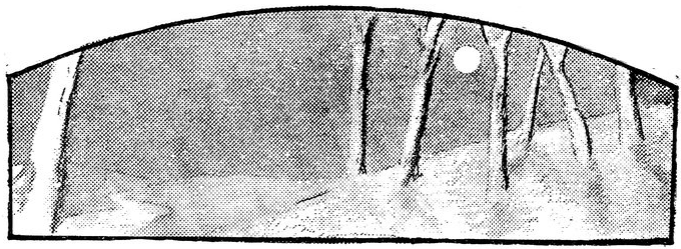

In noaptea de Crăciun

(Amintiri şi constatări)

Ce frumos era de Crăciun! Cu câtă bucurie aşteptam această sărbătoare şi cu câtă plăcere o petreceam!

Iarnă. Pământul învelit cu zăpadă. Aerul rece te pişcă plăcut de obraji. Toată ziua alergai şi nu mai oboseai. Sănătate şi plăcere vedeai pe faţa tuturora. Nici nu prindeai de veste, când trecea postul Crăciunului, ţinut cu toată sfinţenia

Carne, frupt — nu se mânca de loc, dela Sf. Filip 14 Noembrie, până la Crăciun. In schimb — l gume, murături, magiunuri, plăcinte cu bostan, cu varză, cu julfă, turte cu mac, fasole babane, bob fiert, prune şi atâtea altele. Şi eram sănătoşi

Ziua la săniuş, seara la şezători de tors lână, cânepă sau in, cu poveşti, cântece, cimilituri, moşneag şi babă şi multe alte năzdrăvănii.

La sf. Ignat se tăia porcul. Aproape la fiecare casă se vedea fum. Se pârlea porcul, alb şi gras, de peste suta de kg., cu slănina de o palmă.

— Să vă fie de bine cu sf. Ignat, auziai dela vre-un trecător.

Iată şi ziua ajunului. Decuseară ne pregătiam hainele şi ghetele ca dimineaţa să mergem la biserică, apoi cu preotul prin sat, strigând: „Ni-ho-ho" !

In această zi nu se mânca, până ce nu venea preotul cu „Naşterea" şi binecuvânta masa. Şi ce masă! Peste 10 feluri

de mâncări. La locul de frunte era grâul fiert, cu mierea și miez de nucă. La capul mesei erau 2 colaci mari împletiți și o monetă pentru preot. El binecuvânta masa, gusta din unele mâncări și apoi, dorindu-ne întâlnirea Crăciunului cu bine, pleca, precedat de cârdul de copii.

După plecarea preotului, ne aranjam la masă. Participau toți membrii familiei. In capul mesei era bunica, mama tatei, în vârstă de peste o sută de ani. Ea ne povestea cum din străbuni se petreceau aceste frumoase sărbători de iarnă. Eram fericiți.

După masă cântam cu toții colinzile învățate în cursul postului. Și nu una două — multe și misterioase. Mama ne pregătea câte o traistă de pânză cu baere, iar tata — câte o nuia de alun pentru a umbla prin sat cu colinda în ziua de Crăciun.

Pentru colindători se pregătea: colăcei, porumbei, covrigi, turte dulci, nuci și altele. Nici nu prindem de veste, când iată și noaptea Crăciunului, acea misterioosă noapte care, cu o tainică putere, înălța sufletele tuturor, aducea înfrățire și fericire pe pământ. Chiar cei mai împricinuiți, cei mai mari adversari și dușmani, duși de extazul sărbătaresc, se îmbrățișau cu lacrimi de bucurie.

Satul lua un aspect neobișnuit. La toate casele se aprindeau lumini în ferestre. In revărsarea luminii, copacii, cu crengile pline de promoroacă, te duceau într'o lume fantastică. Pe uliți—cârduri de copii și flăcăi. La ferestrele caselor răsunau vocile colindătorilor. Toate acestea în ansamblu iți făceau o impresie de ceva mare, curat, frumos și fericit Era după cum cheamă sf. Biserică creștină:

Hristos se naște, slăviți-L,
Hristos din cer — întâmpinați-L...
Hristos pre pământ, înălțați-vă,
Cântați Domnului.. și vă veseliți...

Și ce colinde frumoose și felurite. In ele se turna și credință, și iubire, și dragoste și bucurie, și fericire... In obiceiurile strămoșilor dela sărbători se pronunța firea și sufletul neamului nostru românesc.

Umblam cu colinda prin sat până după cântători. Veneam acasă fericiți, cu traistele pline de daruri.

Iar a doua zi, după biserică, copiii umblau cu steaua, iar

flăcăii cu Irodul. Și unii și alții erau cu bucurie primiți în case, ascultați și dăruiți.

Și simțiam că sunt sărbători și vedeam bucurie și pace între oameni.

A trecut o jumătate de veac. Am vizitat satul meu de răzeși din jud. Soroca. Am stat de vorbă cu gospodarii răzeși, cari erau pe atunci flăcăi.

— Ei, cum mai petreceți Crăciunul?

— Lasă, nu mai întrebă...

Iar după o pauză de tăcere:

— Politica, domnule!...

Pe fețele tuturor ce asistau, am văzut afirmarea celor rostite.. Politica le-a amărât viața, le-a distrus pacea și fericirea. Ar fi să se gândească conducătorii satelor și ideologii partidelor politice. Educația politică a poporului merge pe căi greșite. E ceva anormal, nesănătos, nefiresc.

— Vrem să rămânem români, creștini, au încheiat consătenii mei — răzeși.

Să le ajute Dumnezeu.

Gh. Mimăneanu
institutor

Doi prieteni

(Foto-Vladovici).

Învăţătura la Indieni *)

de **Th. Simenschy**

India, de mii de ani, e împărţită în caste. Fiecare castă este supusă la o mulţime de reguli şi prescripţii... Fiecare arian, aparţinând uneia din cele patru caste, cunoscute în India, trebue să străbată în viaţă patru stadii sau etape.

Pretutindeni, învăţătorul e socotit drept ţintă, iar discipolul e dator să locuiască alături de acesta. Orice discipol, după ce-a isprăvit învăţătura, e dator să-şi întemeieze un cămin, să aibă copii şi să aducă zeilor jertfele orânduite de tradiţie.

Când copilul atinge vârsta la care poate fi dat la şcoală, el e adus la învăţător. Aducerea aceasta are un caracter de obligativitate, de natură religioasă. „Un duşman este tatăl, un duşman este mama, care nu-şi dă copilul la învăţătură", zice o strofă dintr'o carte de înţelepciune indiană.

Tânărul trebue să stea la învăţătorul său până ce a ajuns să cunoască pe deplin textele sfinte. Invaţă o mulţime de rugăciuni, cum şi felurite texte religioase, pasagii din opere teologice, ritualuri, astronomie, gramatică, comentarii, opere filosofice, etc. Datoria de seamă a discipolului e să se spele, să se ferească de senzualitate, bârfeală, dans, muzică, etc. O datorie tot aşa de preţioasă, este şi cerşitul Discipolul, în prima fază a instrucţiei, trebue să cerşească. Peste toate, însă, se găseşte respectul nesfârşit pentru învăţător, icoana căruia devine şi mai luminoasă, când discipolul e hărăzit să părăsească pe învăţătorul său. Acesta îi dă astfel ultimele sfaturi: „Ai grijă să nu se rupă firul neamului tău. O divinitate să-ţi fie mama, o divinitate să-ţi fie tatăl, o divinitate să-ţi fie învăţătorul".

Stadiul al doilea începe din clipa când discipolul a devenit cap de familie.

Cea mai însemnată dintre toate învăţăturile este acea

*) Idei din conferinţa ţinută la 3 Decembrie, a. c. la Universitatea Populară din Chişinău.

a textelor sfinte care alcătuesc Veda. Ea se transmitea prin grai şi abia târziu s'a scris. Intâi, învăţătorul începea să rostească cele dintâi texte, după care discipolul continua în şoaptă sau murmur. Este un caz foarte interesant şi instructiv, acest învăţământ pe dinafară, deoarece nu numai literatura religioasă, ci şi învăţătura profană, literatura în versuri, lirică şi dramatică se învăţa pe dinafară. Cartea era numai un auxiliar al memoriei, memoria folosind la toate alcătuirile de legi, de precepte, etc.. De aici se desprinde însuşirea esenţială a culturii indiene: întreaga activitate literară şi ştiinţifică se bazează pe cuvântul rostit, nu pe scriere. Astăzi, ca şi acum câteva mii de ani, Indienii învaţă numai din gura învăţătorului. E bine de înţeles autoritatea pe care o are cuvântul rostit al acestuia. Rolul covârşitor al învăţătorului şi valoarea tradiţiei orale în cultura Indienilor a constituit altădată şi acum, o noutate pentru pedagogia occidentală.

Câtă afecţiune există între discipol şi învăţător!

I-se supune orbeşte, nu discută niciodată poruncile acestuia, iar la despărţire se înduioşează tresărind de recunoştinţă şi admiraţie.

Pentrucă Indienii nu sunt grăbiţi, predarea se face lent. Incetineala învăţăturii şi exerciţiile de antrenare psichică îi pun în stare să pătrundă şi să ţină minte învăţături foarte subtile. Mai ajută la atingerea ţintei propuse şi cele două condiţii ale învăţăturii: învăţătorul trebue să fie iscusit, iar discipolul capabil. Cauza rezultatelor slabe la noi este că nu prea des se întâlneşte învăţătorul iscusit cu discipolul capabil. Se mai presupune la noi că toţi învăţătorii sunt deopotrivă de străluciţi şi toţi elevii deopotrivă de înzestraţi. Invăţătorii indieni întrebuinţează adesea metoda intuitivă, sub haina comparaţiilor, când e nevoie să-se predea chestiuni mai grele.

Iată cum învăţătorul învaţă pe discipol despre sufletul Universal, fiinţa întregei lumi:

— „Adă-mi un fruct din smochinul acela".

— Iată-l.

— Desfăl-l.

— L'am desfăcut.
— Ce vezi în el ?
— Seminţe mici de tot.
— Despică una din ele.
— E despicată.
— Ce vezi înăuntru ?
— Nimic.
Atunci el îi zice :

— Dragul meu, substanţa aceasta subtilă de tot, pe care n'o poţi vedea, este acea datorită căreia se află aici acest smochin uriaş. Această substanţă subtilă alcătueşte fiinţa Universului ; acesta-i adevărul, acesta-i Sufletul Universal, acesta eşti tu". Se desprind din acest pasaj următoarele învăţăminte : predarea orală şi foarte adesea individuală, adică cu un singur elev, aşa cum dorea Rousseau ; metoda intuitivă prin mijloacele cele mai simple; comparaţii clare şi adesea poetice ; pornirea dela lucrurile cele mai concrete şi familiare, la chestiunile cele mai grele şi mai abstracte ; repetarea sub formă de formule a adevărurilor esenţiale. Şi mai presus de toate acestea, afecţiunea profundă care leagă pe discipol de învăţătorul său.

Totuşi, tradiţia orală n'a fost singura metodă de predare şi învăţare. Cartea a jucat şi ea un rol deşi numai ca auxiliar al învăţăturii orale.

Manualele de gramatică, de filosofie sunt foarte concise. Poate nicăieri în lume, afară de Tibet, învăţătura nu are o însemnătate atât de mare ca la Indieni. Ideia lor este că ştiinţa nu numai dă putere, ci este şi ţinta supremă la care trebue să năzuiască cineva.

Dar de multe ori ştiinţa este transmisă în taină, sub jurământul de a nu fi transmisă altuia. Se cunosc aşa zisele perioade de încercare, adică, învăţătorul se convinge dacă discipolul e în stare să înţeleagă adevărurile în haina lor cea mai obscură. Aceştia sunt învăţătorii solitari, atât de temuţi, pentru înfăţişarea lor misterioasă, cât şi pentru legendele care circulă pe seama lor. Fiind maeştri ai ştiinţei secrete, ei au creat un învăţământ fantastic, despre rezultatele căruia lesne ne putem da seama.

Un factor foarte important în învăţătura indiană este ritmul. Versul se întipăreşte mai bine în memorie şi se păstrează un timp mai îndelungat decât proza.

La indieni a fost versificată filosofia şi ştiinţa, iar literatura e o nesfârşită atracţie pentru omenirea întreagă. Se poate vedea din toate acestea, cât de originală este învăţătura la Indieni şi cât de bogată în sugestii pentru cealaltă parte de lume. Deşi e considerată ca un privilegiu, învăţătura la Indieni păstrează un caracter religios de castă, din care s'a născut înţelepciunea atâtor gânditori şi poeţi indieni. Discipolul indian este punctul de atenţie, nădejdea şi'n acelaşi timp, afecţiunea desăvârşită. Din acest punct de vedere, e semnificativ respectul cerut pentru învăţător, încununat în respectul pentru orice fiinţă. Învăţătura la Indieni este orală. Cărţile apar relativ târziu şi de ele se lipsesc adesea şi discipolul şi învăţătorul.

Învăţăturile mai adânci sunt secrete. Metoda lor de învăţare este repetarea la infinit a formulelor până ce se întipăresc în minte. Învăţătorul recită încet cuvânt cu cuvânt textul care trebue învăţat, iar discipolul repetă după el. De multe ori discipolul nu pricepe ceea ce învaţă şi ceea ce recită; abia mai târziu i-se dau explicaţiile necesare. Manualele indiene sunt unice în lume prin extrema lor conciziune şi obscuritate. Ele nu pot fi înţelese decât numai cu ajutorul comentarelor. Năzuinţa de a şti şi mai ales de a cunoaşte tainele sufletului şi ale existenţii este una din însuşirile cele mai nobile ale gânditorului indian. O altă caracteristică a învăţăturii la Indieni, mai ales a celei secrete, este metoda specială de antrenare a gândirii şi a sufletului. Noi, Europenii, nu cunoaştem decât prea puţin această metodă şi chiar de-am cunoaşte-o, cu greu ne-am decide s'o urmăm, întrucât e primejdioasă. Învăţătura, în concepţia indiană, aduce avantagii nu numai pe lumea aceasta, dar mai ales în viaţa de dincolo. Aceasta e învăţătura indiană, bazată pe tradiţie.

In ceea ce priveşte învăţământul oficial, el e organizat după modelul şcolilor din Occident, introdus şi organizat de Englezi.

Rugăciune

Trad. din **Puşkin**

Monahii singuratici şi pustnicii din peşteri
Spre a nu cădea în mreaja ispitei necurate,
Au scris pentru mărirea divinului Părinte
Atâtea rugi pioase din suflet înălţate.
Dar nici o rugăciune nu mă uimeşte astăzi
Şi nu mă stăpâneşte cu-atâta 'nduioşare
Ca ruga ce-o repetă părintele duhovnic
In zilele de veghe a postului cel mare.
Ea 'mbărbătează tainic pe cei striviţi de viaţă,
Pe cei căzuţi îi scoală din gândul răsvrătit, —
Şi buzele-mi uscate de setea pocăinţei
In fiecare clipă o spun necontenit :
— „Stăpânul vieţii mele şi creatorul lumii,
Duhul trândăviei, al grijei ne 'nţelepte
Al stăpânirei mândre şi al vorbelor deşarte
Te rog nu mi-l da mie, slugii Tale drepte.
Ci dăruieşte-mi Doamne să-mi văd păcătuirea
Pe fratele meu fraged să nu-l mai osândesc,
Şi duhul curăţiei, al gândului smerit
Şi al dragostei de bine fă 'n suflet să-l simţesc".

Sergiu Sârbu

Invăţător şi misiune

The right man in the place

Când porneşti la drum, cată a-ţi revizui încă odată sculele, posibilităţile, din desaga pribegiei, a-ţi revedea — pentru a câta oară ? — itinerarul de parcurs şi în fine, a te mai cântări odată în ce ai mai statornic, mai viguros, mai oţelit în tine, tinere, ce zoreşti în cale, cu mirajul chipului puţin de apostol în creştet.

Ştiu bine că apostolatul e un fel de a vorbi, un amăgitor „fata morgana", bun pentru literatură. Cuvântul spune prea mult şi când spune prea mult, nu spune nimic.

Prinsă în păenjenişul de miraj al vorbei, societatea cere poate prea mult dela un învăţător. Învăţătorul, pedagog; învăţătorul, gospodar (model), învăţătorul, agronom; învăţătorul, ofiţer cu instrucţia premilitară; învăţătorul: medic, preot, ş. a. m. d. Câte funcţiuni, atâtea unităţi componente ale noţiunii de *învăţător*.

Cine, deci, trebue să fie cel mai ireproşabil model de moralitate ? Învăţătorul.

Cine e de vină că statul nu progresează ? Învăţătorul.

Parcă celelalte funcţiuni nu ar avea în cadrul statului o valoare identică cu aceea a învăţătorului.

De aceea o clarificare se impune.

Caracteristica unui stat modern, unui stat evoluat pe scara progresului, este *descentralizarea* şi *diferenţierea*, — articulaţia într'un sistem de funcţiuni şi servicii a tuturor preocupărilor vitale ce-i sunt proprii Descentralizarea şi diferenţierea, în loc să sdruncine unitatea organică a statului,

sunt, din contră, elemente unice de cimentare şi armonizare la baza fiziologiei statului. Fiecare funcţiune are o atmosferă, un tonus, un „modus vivendi" al ei în stat. Cu cât funcţiunile sunt mai distincte, mai unitare, mai sever delimitate, cu atât progresul se vădeşte, se realizează mai lesne. Cu cât, deci, un stat e mai amplu diferenţiat în funcţiuni „egoiste", cu atât aceasta va fi spre binele lui.

Un învăţător enciclopedic poate fi conceput „in abstracto". Pe câmpul realizărilor practice e însă o utopie. Şi el e, în definitiv, om şi nu un monstru mitologic cu o duzină de trupuri, cum se pare a-l socoti lumea. Că învăţătorul dinaintea războiului a fost, mai mult sau mai puţin, de toate, e adevărat. Pe atunci diferenţierea era în curs şi alţi intelectuali cari să-l secundeze în munca sa, nu erau.

Astăzi avem medici şi agronomi la sate pe hârtie. Oraşul îi atrage totdeauna în mrejile lui. O măsură din partea legiuitorului s'ar impune. Fiecare doctor şi agronom să facă iniţial un stagiu de cel puţin cinci ani în mediul rural.

Absolvenţi de şcoale de agricultură, de meserii, absolvente ale liceelor industriale, şcoalelor de menaj şi industrie casnică, vegetează fără nici o ocupaţie. Nu se gândeşte legiuitorul la frumoasa contribuţie ce ar putea-o da aceste tinere nădejdi în folosul ridicării materiale a Statului ? Notăm aceasta ca sugestie.

Invăţătorul, repetăm, nu este obligat să facă cumul de funcţiuni. Să se curme odată calamitatea aceasta á nesfârşitelor misiuni. *The right man in the place.* Preocuparea lui de căpetenie să fie educaţia — primară şi post-primară — a vlăstarelor acestui neam.

Pe aceasta să se pună accentul.

Dacă micile vlăstare vor fi crescute în lumina ideală a viitorului, nu va mai fi nevoe, credem, să se reabiliteze pe alte căi personalitatea învăţătorului. Poliţa va fi pe deplin plătită.

...Deaceea când zoreşti la drum, în creştet cu mirajul chipului puţin de apostol, tinere, revizuieşte-ţi încă odată sculele din desaga pribegiei.

Ion Bădărău

Discuții

Libertatea scrisului

Despre libertatea în artă s'a vorbit adeseori, fie preamărindu-se importanța unei discipline clasice, legile căreia sunt creatoare de valori înalte, fie că se indică libertatea ca ideal, deoarece numai astfel omul, liber și nestânjenit de constrângeri, are posibilitatea reală să prospere în toate direcțiile creației.

Dela mituri și cântece și până la modernismul actual, e o evoluție de veacuri. Fapt cert e că modul de exprimare evoluează din ce în ce. Analiza subtilă lasă în voie autorul să-și scotocească toate ungherele sufletului și să ni le înfățișeze. Altfel era la antici. Literatura se reducea la expunerea pompoasă a unor transfigurări ale vieții, a unui simbol. Azi se caută forma și modul cel mai perfect de materializare a sentimentelor. Nu numai atât. La antici poveștile se aseamănă In lupta cu zeii, revelăm eroi masivi, prototipii superiorității umane. Dar în aceste mituri nu se întrevedea nici o libertate. Azi necesitatea ei se resimte puternic. Presupunem că într'o singură atmosferă, permanentă și uniformă, se plăsmuesc opere grandioase. Ele însă imprimă o anumită tonalitate. Unde-i atunci alternanța de idei în care oscilează gândirea omenească, dacă nu e posibilă o ambianță, ci un singur caracter, o anumită atmosferă, anumite principii? De libertate este nevoe în creație ca de hrană în viață. Scriitorul lăsat în pace, își aruncă ochii în traiul tuturor straturilor sociale, explorându-le drama vieții.

Ce ar fi dacă și până acum literatura ar păstra aerul religios sub care a început, dar nu se continuă? Ce ar fi dacă scriitorii îmboldiți indiferent de care motive, n'ar reda în producțiile lor decât viața oamenilor de sus, a clasei bogate și privilegiate? Cu acest aspect, trebue să recunoaștem, nu vom afla viața, vom falșifica sensul ei, imprimându-i o direcție, care nu-i tocmai cea nimerită. Numai eforturile omului actual, care iau proporții uriașe și tendința către tot ce-i nou, ne demonstrează perfect de bine de coexistența sentimentelor

de debarasare din lumea obişnuită, cotidiană, către cea necunoscută, plină de taine. Necunoscutul e domeniul inexplorabil spre care ţinteşte omul. Rutina unei vieţi nu-l poate tenta. Pe timpul lui Nero, Caligula, Romanii au ajuns la acea uniformitate de viaţă, că nu palpita nimic în ei şi, plictisiţi de monotonie, îşi puneau capăt zilelor, tăindu-şi arterele... şi e natural să ajungi la asta. Conştient, raţional, omul nu poate îndura un trai animalic.

Literatura uniformizată n'are interes, nu evocă viaţa decât necredincios.

Daţi-i libertate, deci!

Orice literatură socială cuprinsă în câteva pagini de artă, duce la înălţarea ei. Sentimentul revoltei sau supunerei să-şi găsească instrumentul respectiv şi să nu vie ghilotina, oamenii mari cu cenzura şi interzicerea lor odioasă!

Autorul trebue lăsat în voie. Un pom îl cultivi, dar el creşte după legile naturii şi nu omeneşti. Interiorul nu se poate schimba.

Se confiscă, să zicem, un roman, în care romancierul a simţit altfel, şi tocmai prin asta e scriitor, decât marea majoritate de indivizi. Dar în scrierea sa sunt fulgerări vulcanice, sincere şi viguroase, contra unor elemente rele ale societăţii, considerate de alţii ca bune şi iată-l pe bietul autor cu volumul confiscat! De ce? Că n'a fost artă în scrierea lui sau e altceva la mijloc? Şi de ce atunci, dacă e vorba de artă, literatura uşoară, cu toate fascicolele şi romanele ei de senzaţie, e primită?..

Intr'adevăr ar fi o dreptate şi un sprijin pentru literatură dacă s'ar introduce o comisie de cercetare a operelor bune din punct de vedere artistic. Atunci cărţile prost scrise n'ar invada librăriile şi n'ar împestriţa vitrinele..

Arta nu e produsul constrângerii, arta e semnul libertăţii omeneşti, a unui răgaz de care profită omul. Poveştile nu se spun vara, la câmp, în timpul lucrului, ci la gura sobei, în timpul iernii, când viforniţa aprigă îl închide pe ţăran în casă.

Cântecele primitivilor, dansurile, sculptura lor simplă nu s'a făcut decât în orele de repaos. Şi el nu făcea ce-i

dicta un oarecare ins, ci aceea ce-i spunea sufletul.

Azi se răstoarnă lumile. Oamenii puternici, stau cu ciomagul şi nu lasă creearea operelor după înţelegerea autorului. Adică cine judecă mai bine? Specialistul, sau nespecialistul...

Literatura nu-i o maşinărie care aruncă în mod mecanic cărţi cu duiumul. Literatura cere suflet nou, ca şi viaţa însăşi, ca şi omul, căci dânsa-i oglinda traiului de toate zilele. Sufletul va fi ciopârţit, transfigurat de-a-binelea, dacă nu se introduce libertatea atât de mult cerută şi îndemnul către dânsa. Libertatea scrisului se cere categoric instalată, contrariu arta îşi va cunoaşte decesul.

G. Meniuc

Iarna

Albă, strălucitoare şi senină,
Iarnă, pentru ce iar viscoleşti în mine
Şi fluturi iar, scăldată în lumină,
Năframa primăverii care nu mai vine ?!...

Iarnă : poveşti, cântări şi glume ;
Ai ars tot aurul comorilor străvechi ;
Cu noi „la gura sobei", fiinţi din altă lume,
Nu mai rostesc acele sfinte gânduri vechi...

Fulgi uşori şi crivăţ furtunatic ;
O sanie, un clopot, un suflet îmbătat de viaţă
Şi vaete de sărăcie, iarnă,—suflet de fanatic
Tu chinueşti şi-alini
Cu aceeaşi inimă ce topeşte şi îngheaţă
Pomi de promoroacă plini,
Şi sclipiri de-arginţi, —
Iarnă, — albe depărtări ce mint,
Unde-i sănioara ; unde-i veselia care ne făcea
Să ne bucurăm adesea de venirea ta ?..,

S'au spulberat toate
Şi-ai rămas pribeagă, între vis şi moarte,
Veşnic călătoare ;
Viaţă trecătoare ;
Iarnă solitară, —
Cântec de ghitară !

Onoriu Hâncu

Freudismul în educaţie

Printre diversele probleme pe care le ridică ştiinţa sufletului în ultima vreme, capătă din ce în ce mai mult teren, *problema inconştientului.*

Inconştientul este în arhitectura sufletului omenesc, marele rezervor în care trec şi se păstrează faptele care au fost mai întâi conştiente. Dacă ar fi să facem o comparaţie, am asemăna conştiinţa cu o lampă de proiecţie ce luminează incontinuu faptele sufleteşti în drum spre galeria inconştientului, cu rol de *magazie.* Fenomenele sufleteşti trecute în mod normal în domeniul inconştientului, pot fi rechemate după voe în lumina conştiinţei; pot deveni cu alte cuvinte, din fapte inconştiente fapte conştiente. Se întâmplă însă, că anumite fenomene sufleteşti alungate în domeniul inconştientului nu mai au libertatea de a putea fi readuse în conştiinţă, fie din pricină că ele au fost luate prea puţin în seamă în momentul vieţii lor conştiente, fie că ele sunt oprite de morală şi societate. Fenomenele acestea înfrânte în însăşi tendinţa lor energetică, sunt gata în permanenţă să-şi manifeste viguros fiinţa în conştiinţă, atunci când aceasta este puţin vigilentă. Şi manifestarea lor ia de cele mai multe ori proporţii maladive, grave atât pentru individ cât şi pentru societate. Dacă însă, cenzorul, conştiinţa este mereu capabilă să le stăvilească apariţia în câmpul conştientului, faptele suspectate şi supravegheate din inconştient influenţează de acolo în măsură suficient de mare, manifestările psiho-fizico ale indivi-

dului. Voinţa în special, este mult determinată de acţiunea acestora. Şi atunci, multe din manifestările individului pot fi considerate ca având rădăcina în inconştient. Cunoscând aceste manifestări, prin cercetări şi inducţii ne putem coborî până la geneza lor inconştientă şi proceda la vindecarea răului.

Cu exploararea inconştientului pe care-l foloseşte în terapeutica maladiilor nervoase, s'a ocupat serios medicul vienez Sigmund Freud. Iar metoda aceasta de cercetare a inconştientului cu ajutorul actelor conştiente este cunoscută sub numele de freudism sau psihanaliză

Freudismul fiind o metodă de cercetare psihologică, o metodă care conduce la explicarea unor manifestări ce scapă ochiului obişnuit să privească superficial sufletul omenesc, se înţelege că folosirea ei în educaţie va fi o armă nouă în pătrunderea şi modelarea elevului către caracterul moral şi personalitatea activă şi creatoare.

* * *

Se ştie că în şcoală — indiferent gradul - elevul este forţat de multe ori, fie de frica educatorului, fie din timiditate prea mare sau din aversiune faţă de anumite obiecte şi lucruri, să alunge anumite fapte în inconştient; să le refuleze, cum spune Freud, nesatisfăcute. Elementele acestea refulate, reprezintă o forţă psihică în permanenţă sub presiune, gata deci, să isbucnească atunci când conştiinţa îşi va slăbi paza. Există prin urmare, un continuu conflict între conştiinţa care opreşte manifestarea conştientă a fenomenelor refulate şi forţa acestora, ce tinde să le ridice în lumina ei. Neputându-se manifesta în chip brut, fenomenele închise în inconştient se realizează în vis, în boalele nervoase — cum ar fi histeria, tremuratul mâinilor, diverse ticuri, etc. şi în aşa numitele lapsusuri. Cum ar fi: lapsus linquae, lapsus memoriae, lapsus calami. Iată câteva exemple de lapsusuri : [1])

1. O tânără vroind să-şi linguşească soacra, care-i era nesuferită, a vrut să zică : „soacra mea e bună", însă a zis,

[1]) A se vedea, G. G. Antonescu : *Psihanaliză şi educaţie*, Bucureşti, 1928, de unde sunt luate şi exemplele de faţă.

„soacra rea e bună". Ideea că soacra este rea a apărut din inconştient unde era refulată, într'un moment de neatenţie şi contrar ideii conştiente.

2. Scriind cuiva care ne este antipatic, întâiu să luăm scrisoarea în buzunar. Când o luăm, uităm s'o punem la cutie, iar când vrem s'o aruncăm în cutia poştei, observăm că n'am pus timbrele necesare. Cauza este şi în acest caz, sentimentul antipatiei care din inconştient, dirijează mersul actelor descrise.

3. Un elev cărui nu-i place de exemplu, studiul aritmeticii, uită cartea şi caetul respectiv acasă. Iar când vine nu le găseşte nici aici. Explicaţia este tot acţiune inconştientă

Se întâmplă însă, că unii oameni şi elevi refulează din modestie exagerată, chiar acte permise de morală şi societate. In acest caz, este necesar să ridicăm presiunea inhibitorie a conştiinţii şi să lăsăm astfel, liberă manifestarea energiei din inconştient.

Ce vom face însă, când ne vom convinge prin metoda psihanalitică, că energia din inconştient este contrară şi deci dăunătoare vieţii sociale şi morale? Să descătuşăm această energie, facem un atentat contra eticii şi a societăţii; ca s'o lăsăm să existe acolo latent, ne putem aştepta la ivirea ei pe căi neprevăzute, iarăşi periculoase pentru individ şi societate. In această ordine de idei, psihanaliza ne arată că energia psihică a faptelor refulate se poate canaliza şi direcţiona spre activităţi folositoare şi permise atât de conştiinţa individului, cât şi de exigenţele sociale. Este actul numit de Freud „sublimare". Adică, transformarea energiei psihice existente în inconştient din element inutil şi dăunător, în element necesar şi util, atât individului cât şi societăţii.

Aşa, spre a da un exemplu—dintr'un copil sau om matur, combativ, care ar putea să ajungă un criminal, sublimarea acestui instinct poate să realizeze un geniu în arta războiului.

Se vede din cele expuse, că freudismul oferă educaţiei pe deoparte, *posibilitatea de a descifra faptele refulate în inconştient deşi permise de morală şi societate, cărora li-se poate da libertatea evoluţiei către deplina desvoltare, iar pe de altă parte,*

sublimarea energiei fenomenelor considerate drept amorale, în acte de valoare educativă şi morală.

Folosirea acestei metode, confirmă principii fundamentale în practica educaţiei moderne, ca:

a) Învăţământul să fie străbătut de duhul blândeţii, spre a nu determina în sufletul copilului prin severitate excesivă, refulări ce vor apare mai târziu sub forma neprevăzută.

b) Învăţământul să fie încurajator, pentru ca elevul să-şi poată pune în valoare forţele lui reale.

c) Educatorul trebue să fie familiar cu elevii. Să şi-i apropie spre a-i putea studia, atât sub raportul manifestărilor conştiente, cât şi sub acela al potenţialului inconştient. Iar după aceasta, va şti să adapteze învăţământul dimensiunilor reale ale copilului, căutând să cultive în el partea nobilă şi să sublinieze în acte superioare, energia pusă eventual în slujba unor acte de ordin inferior.

Freudismul învaţă, cu alte cuvinte, pe educator să disece sufletul copilului până în cele mai ascunse unghiuri, îl învaţă mijlocul cum să-l influenţeze înobilându-i instinctele şi pornirile animalice, îl învaţă în sfârşit, să privească sufletul şcolarului ca un domeniu întins ce trebue explorat cu multă grijă, pricepere şi tact, spre a-l putea apoi desvolta în forma unei unităţi echilibrate şi autonome.

Iată ce trebue să reţinem şi să folosim deocamdată din freudism, în educaţie.

Vasile I. Chicu
înv. Buda-Lăpuşna

Rolul educatorului în pedagogia lui Herbart

Ca să putem preciza ce rol poate să aibă un educator în pedagogia lui Herbart—trebue, mai întâi, să vedem care este doctrina lui filosofico-pedagogică. Dacă Pestalozzi a fost întemeietorul pedagogiei moderne - Herbart, cu toată critica ce i s'a adus, este organizatorul ei. După Herbart, adevăratul temei a unei doctrine pedagogice este psihologia.

Susţine că nu există predispoziţiuni sau idei înăscute copilului. Sufletul la naştere, nu posedă nici-un conţinut aprior - este tabula rasa—dar capabil să se impresioneze şi să se îmbogăţească cu idei şi chiar cu sentimente şi voliţiuni păstrându-şi existenţa reală, nedeterminată şi neschimbată.

Perfecţionarea inteligenţei, prin mijlocirea ideilor, joacă un rol deosebit în desvoltarea vieţii sufleteşti.

Ideile se nasc imediat ce copilul vine în contact cu realitatea - cu lucrurile din jurul său şi numai din jocul lor (ideilor) derivă celelalte funcţiuni sufleteşti.

Admite posibilitatea educaţiei şi găseşte că este necesar să se facă prin mijlocirea ideilor - adică prin instrucţiune, care este fundamentul unic al întregii educaţii. Scopul suprem al educaţiei este: ridicarea morală până la virtute—printr'o anumită cultură morală.

Mijloacele prin care se formează această cultură morală sunt: guvernarea, învăţământul şi disciplina.

Guvernarea să se facă prin autoritatea şi iubirea educatorului. Învăţământul să desvolte interesul—desvoltare ce

depinde de treptele pe care trebue să le parcurgă orice cunoştinţă până la complecta ei fixare în mintea copilului.

Disciplina să se facă prin autonomie şi libertate accentuându-se, de data aceasta, elementul raţional.

Aceasta este—în rezumat—întreaga concepţiune filosofico-pedagogică, preconizată de marele filozof şi pedagog din veacul al XIX-lea.

Numai cunoscând concepţiunea sa pedagogică, vom putea să precizăm, cum am amintit mai sus, care este rolul educatorului—călăuzit de asemenea idei pedagogice.

. . . . . .

Deoarece sistemul său pedagogic derivă dintr'o anumită psihologie, cunoaşterea acesteia — de către educator — este absolut necesară. Sufletul copilului, fiind lipsit la naştere, de orice urmă lăsată de ascendenţi—prin ereditate sau atavism—totul se formează prin educaţie—în mâinile educatorului.

Şi dacă această educaţie se face prin mijlocirea ideilor, adică prin instrucţiune—lucrurile trebuesc rânduite în aşa fel, încât copilul venind în contact cu ele, să deştepte în sufletul lui idei în vederea scopului urmărit. Să caute să sustragă de pe planul conştiinţei copilului—celelalte stări sufleteşti de sub jocul orb al întâmplării—rânduindu-le în aşa fel ca inteligenţa să se perfecţioneze, iar sentimentele şi voinţa să conlucreze numai la ridicarea lui morală.

Să deştepte în sufletul copilului un anumit cerc de idei, ca: ideea de libertate internă, ideea de perfecţiune, ideea de bună-voinţă, ideea de drept, ideea de sancţiune, etc. pentru a-i forma caracterul moral şi a ajunge la acea desăvârşire morală, care este virtutea. Este nevoe, deci ca prin instrucţie să i se dea copilului o cultură morală.

O astfel de cultură morală se formează prin guvernare (supunere, constrângere şi pedeapsă), învăţământ (desvoltând interesul) şi disciplină (autonomie, libertate şi raţionând împreună). Pentru ca opera educaţiei să nu fie stânjenită, trebue să asigure copilului liniştea, evitând desordinea, căci din cauza prea marii lui mobilităţi—mai ales în aşteptarea cunoştinţelor, devine neastâmpărat şi turbulent. In cazuri de acestea trebue condus la ascultare şi supunere prin ocuparea timpului cu

lucrări utile, supraveghere, constrângere şi chiar pedeapsă potrivită cu firea şcolarului şi cu gradul vinovăţiei lui.

Nu trebue să caute a da copilului prea multe cunoştinţe ci să desvolte şi să deştepte în sufletul lui dorinţa de a le avea sau interesul—acea foame intelectuală ce stă la baza tuturor cunoştinţelor noastre.

De felul cum educatorul ştie să prezinte cunoştinţele noui în legătură cu cele vechi (idei aperceptibile) făcându-le să treacă prin anumite trepte sau momente psihologice, până la complecta lor fixare în mintea copilului, depinde desvoltarea interesului.

A deştepta în sufletul copilului, interesul—dorinţa de-a avea aceste cunoştinţe, face mai mult decât atunci când i le-am da de-a gata. Prezentarea nouilor cunoştinţe depinde mult de sufletul educatorului, de vorbire, de culoarea sau haina în care ştie să le îmbrace—făcându-le interesante—pentru a le apropia, mai mult, de sufletul copilului.

Mai târziu, când copilul începe să înţeleagă mai bine, devenind tânăr şi pe urmă omul de mâine—liber pe sine şi stăpânit de idealuri—trebue de arătat prietenie şi încredere, lăsându-l în complectă autonomie şi libertate—discutând şi judecând împreună asupra lucrurilor din jurul său, precum şi a urmărilor ce pot avea asupra lui, evitând astfel ca să-şi aleagă o cale greşită în viaţă.

Pe lângă toate acestea i se mai cere educatorului—ca complectare în rolul său, să fie capabil de misiunea pe care şi-a ales-o, totdeauna interesat, vrednic, veşnic aproape de copil, răbdător, blând şi devotat datoriei.

Deşi doctrina filosofico-pedagogică a lui Herbart a fost croită pe organizarea socială din veacul al XIX-lea, ca un reflex al nevoilor ei vitale, totuşi ideile sale pedagogice, în parte, se potrivesc şi pentru timpurile noastre.

G. Cuculescu

Intâia dragoste a lui Pestalozzi

Veacul lui Pestalozzi este veacul romantismului, în care s'a plămădit cea mai frumoasă poezie, muzica sublimă, veac al visului bogat, al vieţii, rămasă până azi o simfonie neterminată. Europa, chiar, ocrotea o armonie dulce pentru inimă, în ţările a căror natură idilică şi lipsită de răutate, cucerea pe visătorii vremii şi tăinuiţii gânditori. In mediul fericit dela ţară crescuse şi Pestalozzi, la bunicul său. Poate în melodia spicelor de grâu copt îl vrăjise sănătatea secerătorilor şi poate deschise astfel sufletul său spre pacea melancoliei şi a dorului larg. Din tinereţe, Pestalozzi se bucură de prietenia unui ales tânăr, Gaspar Bluntschli. Acestei prietenii se datorează înflăcărata lui dragoste şi împletirea ciudatului destin, rămasă icoană veşnică, pentru cei ce studiază şi se înfioară de măreţia sufletului omenesc. Bluntschli se lăsase cu milă în braţele tristeţii: era bolnav de piept.

Fiind pe patul de moarte, el spunea: „Pestalozzi, eu mor; tu, rămas acum singur, să nu te arunci în nici-o carieră ce ţi-ar putea fi primejdioasă, cu bunătatea ta de suflet şi cu încrederea ta în oameni". La patul lui de suferinţă vine şi prietena sa, Ana Schulthess, o fată blondă şi frumoasă, care fu impresionată de durerea lui Pestalozzi, în clipele de încercare grea a prieteniei. Bluntschli moare şi prietenii, împreună cu Ana, abia îl pot smulge de lângă sicriu. Astfel începe dragostea lui Pestalozzi.

Din durerea amândorura pentru prietenul mort, din nevoia de a vorbi mereu despre el, prin scris, se aprinde în inima lui iubirea sfântă; o iubire pasionată, întâia şi ultima în viaţă.

Cum era Ana? Ce fel de suflet închidea în colivia aurită a trupului ei delicat, că a reuşit să vrăjească atât de neobişnuit pe bunul Pestalozzi.

Intr'o scrisoare pe care o trimite fratelui Anei, cu prilejul logodnei lui, Bluntschli spune despre Ana: „Frumoşi îi sunt ochii când zâmbeşte şi mai frumoşi sunt ei când, mişcată de milă, ori vrăjită de virtute, o lacrimă îi tremură în ei. Când va cuprinde în braţele ei de soră pe logodnica ta, amândouă te vor încânta. Cerul le-a hărăzit iubirii; în inima mea a pus sămânţa prieteniei, care încolţeşte acum, dar e sdrobită de furtună înainte ca să dea roade"... Câtă dragoste şi câtă tristeţe se desprinde din acest pasaj! Suntem în plin luciu romantic, cu fluturarea unor plete tinereşti, cu lacrimi şi zâmbiri tăinuite. Lesne ne putem da seama despre frumuseţea Anei. Suflet ales, educat îngrijit, cu acea sinceritate parfumată de curăţenia şi nobleţea veacului, Ana a bătut în inima lui Pestalozzi, la fereastra afecţiunii, copleşindu-l într'o tovărăşie lungă, care avea să ştie marele şirag de mătănii şi desamăgiri, depănate împreună. Prea frumoase sunt scrisorile lor pentru veacul nostru. Din ele aburește bunul simţ, revărsat într'o concepţie străvezie despre viaţă

Nu ştiu dacă ar fi alt mijloc de îndreptarea tineretului azi, în atâta întunerec, în atâta nerușinare, decât traducerea întâilor scrisori schimbate de Ana şi Pestalozzi. E un schimb de simţire între două personalităţi strălucite, atente la vocea timpului şi la sarcinele căsniciei. Scrie Ana: „Nu, nu cauţi în zădar liniştea d-tale, scumpe tânăr.

Mă grăbesc să ţi-o dau, cât îmi stă în putinţă. Sunt încă ceasuri fără asemănare în care mă aplec prea mult cu sufletul spre prietenul nostru pierdut". Mai departe aminteşte semnificaţia întâlnirii lor la căpătâiul bunului Bluntschli, aruncându-şi vina, că a fost sinceră cu Pestalozzi, cu un străin; a făcut să scoată din liniştea sa o inimă nobilă şi fără experienţă, o inimă ce era încă slobodă de orice pasiune primejdioasă. Apoi, îi întinde prietenia ei, rugându-l să se analizeze bine de tot, înainte de a voi s'o ceară în căsătorie. Iată, cum, dela uşoarele fluturări de dragoste, legătura celor

două suflete ridică aripele înălţimii şi nobleţei. E foarte frumos răspunsul lui Pestalozzi.

Tânărul de douăzeci ani se examinează amănunţit, descriindu-i Anei temelia pe care se va urzi viaţa lor. Se observă din această scrisoare o nestăpânită înflăcărare, un dor făţiş de unire cu sufletul neîntinat al Anei. Pestalozzi abia dacă-şi poate ascunde iubirea lui; abia dacă mai ştie ce se petrece cu dânsul. S'ar putea spune că apele destinului l-au răpit, redându-i îmbrăţişarea şi fericirea visată. Se sileşte s'o conducă pe aleasa vieţii, cu mărinimie şi sinceritate în inima sa. Nu uită scăderile firii lui, nici nenorocirea Patriei, nici ţinta căsătoriei: urmaşi destoinici. Pestalozzi doreşte copiilor o viaţă de agricultor, nu una de pierde-vară, ori orăşan. Căsătoria va fi subordonată Patriei şi operii de ridicare a poporului din sărăcie.

„Viaţa mea nu va trece fără să întreprind ceva de seamă" — zice el. „Eu pot fi fericit cu d-ta, dacă d-ta poţi fi fericită cu mine". Se observă aici judecata rece, grija de amănunt, însemnătatea pe care el o dă căsniciei, pentru îndreptăţirea pasiunii. Odată căsătorit, Pestalozzi porneşte la împlinirea idealurilor propuse. Sora cea bună, Ana, îi asigură trăinicia tuturor faptelor. Ana a revărsat în viaţa lui soare şi pace, iar în vremea desamăgirilor, a fost aceea care l-a încurajat, l-a ocrotit la pieptul ei de soţie, prietenă iubitoare.

Bătrânul, căruia pletele albe îi păstrează clipe de durere şi frământări, datorite atâtor clevetitori şi duşmani, are nefericirea s'o vadă acoperită de bolovani, pe singura înţelegătoare şi alinare a sa. La 12 Decembrie 1815, Ana închide pleoapele lângă Pestalozzi, la Yverdon, unde văzuse multe bucurii şi tristeţi.

Se spune că, după ce corul încetă melodiile mâhnitoare, Pestalozzi se apropie de sicriu şi începu să vorbească, ca şi când Ana ar fi fost vie „Toţi ne ocoleau zicea el — toţi ne batjocoreau, boala şi sărăcia ne plecaseră la pământ şi'n lacrimi mâncam pâinea noastră uscată... Ce ne-a dat putere, ţie şi mie, în zilele acelea grele, să stăruim şi să nu asvârlim

*) P. Natorp, „Iohann Heinrich Pestalozzi" pag. 366.

încrederea noastră" ? In acest moment apucă o biblie şi aşezând-o pe pieptul moartei, zice: „Din isvorul acesta ai scos şi tu şi eu curaj şi pace". Iar când sicriul se lăsa în mormânt, la auzirea întâilor bolovani de ţărână, se văzu pe faţa pedagogului o lumină tăioasă, cu topiri de veşnicie şi extaz ceresc. De-acum, Pestalozzi începe să se prăbuşească.

Lipsea femeia, care până la sfârşit „purta urmele frumuseţii de mai înainte. Expresia ei era plină de demnitate, blândă şi binevoitoare, în trăsăturile ei citeai liniştea unei inimi obosite în luptele vieţii, dar plină de pace. Pestalozzi se recrea şi se înviora adesea, lângă dânsa, de multele treburi ale zilei şi nu lăsa furtunile vieţii să pătrundă în tăcuta ei odaie, în sufletul ei doritor de pace" *).

Ce pildă să-se desprindă din povestea vieţii lui Pestalozzi ? Mai bine zis, cine nu rămâne uimit de minunatul exemplu, de cântecul acestei pasiuni, înfrăţit cu munca uriaşă pentru cultură şi propăşirea fiinţei umane ? Dar, mi-se pare, taina adevărată şi raza ce putea să răsfire multă lumină şi înţeles, Pestalozzi a dus-o în părăsirea mormântului.

Acolo s'a zăvorât şi mâhnirea destinului său.

V. Luţcan

Cercurile culturale

Asistăm din an în an la noui descoperiri, la noui inventţiuni, la diferite teorii din eterogene domenii, cari au de scop propulziunea materialului uman pe scara progresului şi civilizaţiei. Aşa fiind, problemele culturale au devenit atât de vaste, încât s'a stins de mult vremea când un individ — fie el chiar savant de mare talie — se putea mândri că posedă întreaga ştiinţă a secolului său.

S'au născut astfel profesiunile cari colectând material şi metode din mai multe ramuri de activitate, şi-au restrâns oricum domeniul lor, creind prin diviziunea muncei, specialitatea inerentă oricărei profesiuni. Dar, pe lângă specialitate, individul trebue să fie la curent şi cu celelalte cunoştinţe generale. Trebue să fim mereu-mereu în ritmul cultural al vremei, mai ales apostolii acestui neam. Şi pentru a putea răspunde acestei cerinţe, legiuitorul învăţământului primar a preconizat între alte mijloace — şi cercurile culturale ale învăţătorilor. Şi astfel, în urma circularelor primite dela Revizoratele şcolare respective, cercurile culturale şi-au început activitatea lor anuală.

Dar să ne oprim niţel asupra acestor cercuri culturale şi să vedem dacă ele corespund golului pentru care au fost create; cu alte cuvinte, să facem un popas critic asupra lor. Primă întrebare: pentru ce au fost create aceste cercuri culturale? Pentru a-i da posibilitate învăţătorului de a-şi adânci specialitatea şi — al doilea — pentru a-l ţine la curent cu nouile descoperiri în domeniul învăţământului şi celelalte domenii, adică a-şi îmbogăţi cunoştinţele generale.

Ei bine, în realitate, cercurile culturale nu corespund nici pentru o necesitate, nici pentru alta, căci să fim obiectivi şi s'o spunem curat: s'au mecanizat, s'au banalizat chiar; căci iată veşnicul program al unei şedinţe de cerc cultural: o lecţie, o conferinţă intimă, o serbare pentru public şi punct, ba —

pardon — o agapă. Lecţia se ţine de unul din membrii cercului.

De multe ori, propunătorul nu se pregăteşte sau chiar uzează trucuri predând lecţia mai dinainte.

La critică nu poţi face cine ştie ce, căci propunătorul îţi răspunde imediat: aşa am învăţat cu profesorii mei şi aşa fac. Şi cu aceasta trebue să spunem că există mari deosebiri metodice între profesorii secundari şi deci şi universitari.

De, câte capete atâtea idei. Şi, mai departe, subiectul intim deasemenea e lipsit de vieaţă pentrucă nu este documentat sau dacă e documentat e şi plagiat. Nu vorbesc de toţi învăţătorii, ci de majoritate. Subiectele acestea se dau — şi e foarte rău — de Revizoratele şcolare şi spre regretul nostru, depe aceeaşi listă se aleg subiectele 3 – 4 ani! Dar unde mai punem faptul că foarte multe dintre ele nu se potrivesc absolut de loc cu cerinţele şcoalei rurale.

Nu mai vorbim de şedinţa publică căci e arhicunoscută: nişte recitări, dialoguri, cuvântări, etc. Deci aşa cum se desfăşoară (am asistat la prea multe şedinţe de cerc cultural pentru a putea scoate o notă comună) cercurile culturale nu corespund deloc cerinţelor noastre reale. Şi nu corespund pentrucă nu împacă specialul cu generalul şi acesta cu valoarea. Să mă explic: cercurile culturale nu ne îmbogăţesc cunoştinţele noastre speciale şi nici cunoştinţe generale nu ne dau.

Dar, o a doua întrebare: de ce aceste cercuri culturale nu corespund realităţii şi nevoilor noastre? S'au perimat? Nu! S'au mecanizat? Da! Dar atunci de ce s'au mecanizat?

Răspund, pentrucă a pierit absolut tot interesul! Şi, în fine, de ce-a pierit absolut tot interesul? Tot prompt răspund: pentrucă nu există o selecţiune şi ierarhizare a valorilor din sânul învăţătorimei! Şi acum să mă documentez: de multe ori, la aceste cercuri culturale, se numesc ca preşedinte, învăţători ce sunt inferiori culturaliceşte şi ca realizare practică celorlalţi colegi ce au acelaş grad în învăţământ ca şi ei. (In paranteză specific că sunt departe de-a face aluzie la preşedintele meu de cerc cultural d-l I. Parascanu, care e un învăţător de frunte din judeţ).

Dar să revenim la celelalte chestiuni. La conferinţa

intimă toţi membrii cercului cultural trebue să facă şi o schiţă de plan a subiectului ce se desvoltă, afară de cei trei desemnaţi a-l vorbi, cari fac planul desvoltat.

Ei bine, vă întreb pe toţi: ce păţeşte învăţătorul care ţine o lecţie execrabilă? Ce păţeşte învăţătorul care conferenţiază absolut nepregătit sau plagiind subiectul, îl citeşte infect?

Dar acei cari nu fac planul conferinţei sau îl fac de formă? Nimic, absolut nimic! Sau să luăm inversul: ce distincţiune primeşte învăţătorul care predă o lecţie foarte bună, sau care îţi documentează ca un specialist o chestiune de interes general? Dar apostolul care îşi sacrifică însăşi viaţa pe ogorul părăginit al întunericului în care dormitează pătura rurală? Nimic, absolut nimic! Bun, rău, totul merge la Revizorat pentru a forma mai târziu o maculatură foarte bună pentru arhivă. Văzut-aţi vre-odată tipărită în Şcoala Basarabeană cea mai bună conferinţă ce s'a ţinut la cercurile culturale şi care să fie culeasă direct dela Revizorat, nu culeasă depe paginile trimise de autor? Nu!

Văzut-aţi vre-odată tipărit un bun plan de lecţie ce s'a ţinut la cercurile culturale? Nu! Recompensatu-s'au cum trebue apostolii ce fac cinste învăţătorimei? Nu! Nu acuz revista noastră pentrucă îi ştiu greutăţile, dar vorbesc aşa ca chestie pilduitoare.

Va să zică, domnilor, sancţiuni nu sunt, selecţiuni nici atât! Şi noi ştim că dinamul care conduce copilul, ca şi adultul şi maturul, este imboldul către muncă, către activitate către creaţiune, către perfecţiune dacă vreţi. Lipsind acest imbold şi selecţiune şi interesul a murit Cum putem renaşte interesul pierdut? După mine, cercurile culturale ar trebui să funcţioneze astfel pentru a stimula energiile şi a-şi îndeplini adevărata lor misiune:

a) Preşedintele şi secretarul să fie confirmaţi de revizoratul şcolar de resort, dar aleşi de colegii lor dintre învăţătorii cu gradele cele mai mari şi - mai ales — cari sunt temeinic pregătiţi culturalicește şi desfăşoară o rodnică activitate practică pe tărâm şcolar.

b) Subiectele conferinţelor intime şi publice să fie alese şi formulate de învăţători şi aprobate de revizorat.

c) Conferinţele intime se vor mărgini mai mult la comunicările colegilor privitoare la realizările practice dela şcoalele lor, sau probleme de ordinul acesta. Ca studiu se vor alege două-trei subiecte ce vor forma adevărate probleme de ordin educativ sau interes general şi cari vor fi studiate de un număr de colegi aleşi dintre ei, într'un timp mai îndelungat, după greutatea problemei. La aceste chestiuni vor lucra şi în timpul vacanţelor mari, cercetând diferite isvoare, colectând anumit material; vor face cu alte cuvinte adevărate lucrări ştiinţifice. Rând, pe rând, vor fi supuse apoi criticei generale a cercului şi vor fi calificate:

Submediocră, mediocră, bună, f. bună. Lucrările ce vor obţine calificativul din urmă, vor trebui tipărite cu ajutorul minim al tuturor colegilor din cerc şi maxim, al asociaţiei judeţene şi generale.

Colegii prin critica lor obiectivă şi temeinică se vor deprinde a da luminei tiparului numai operele ce vor merita această lumină.

d) Să se reîntroducă cercurile culturale regionale pe plăşi, cari au menirea de-a strânge relaţiile dintre colegi şi a ne cunoaşte mai bine calităţile şi defectele proprii.

Insă conferenţiarii şi propunătorii să fie propuşi de Revizorat şi aprobaţi — prin vot - de majoritatea colegilor. Sau se pot selecţiona printr'un sumar examen în scris, răspunzând cu toţii la o aceeaşi chestiune propusă de Revizorat.

Propunătorii pot fi străini de localitatea unde se va ţine şedinţa cercurilor culturale regionale. Aceste cercuri culturale regionale să aibă fiecare revistele lor didactice.

e) Cercurile culturale să coincidă cu subcercurile pastorale şi să se asiste la toate şedinţele reciproc: preoţii la învăţători şi aceştia la preoţi, căci între şcoală şi biserică nu există secrete, întrucât amândouă propovăduesc adevărul şi dreptatea. Evident, nu-mi permite spaţiul pentru a arăta toate detaliile de organizaţie după concepţia mea.

Dar chiar oprindu-mă aci, cred că astfel s'ar putea renaşte interesul şi cercurile culturale ar putea întinde mai

bine o punte de legătură între problema specializării și culturei generale și pe care trebue să le posedăm deopotrivă noi, dascălii învățământului primar.

Aceasta însă—repet—numai prin selecțiunea obiectivă a valorilor cari vor renaște interesul. Căci mergând tot așa trebue să recunoaștem un crud și dureros adevăr: ne rutinizăm și mecanizăm pe zi ce mergem. Și în loc să fim la orice moment apți pentru a ne adapta la o nouă condițiune de vieață și cultură, vom ajunge—inevitabil—a fi refractari acestor noui forme progresiste ale geniului uman!

Negrea—Lăpușna **C. A. Pușcașu**

„Dela technica mâinii la instrucția minții"

Astfel concepe d. prof. Motru viitorul învățământ țărănesc

D-l profesor C. Rădulescu-Motru — părintele filozofiei originale românești — aduce o concepție nouă și sinceră pentru viitorul învățământ țărănesc, adaptat condițiilor structurale ale țărei noastre, ridicându-se împotriva rapidității și superficialității cu care am adoptat principiile culturei apusene.

Școala necesară sătenilor altfel trebue organizată, școala actuală fiind o adevărată pepinieră a copiilor burgheziei, unde rolul cărții constă în pregătirea spre abstracțiuni pentru o anumită cultură de mai târziu. Invățământul burghez tinde la pregătirea viitorilor medici, avocați, ingineri, unde se cer abstracțiuni, la formarea concepțiilor individuale. El este relativ, pentru fiii de săteni, meniți în majoritatea lor, să continue munca gospodărească a părinților.

Copilul de țăran n'are prea multă nevoie de cul-

tură abstractă. Mai necesare îi sunt cunoştinţele vieţii de ţăran,—gândul lui să fie condus de intuiţie şi de mână. El ar trebui să urmeze şcoala dela 8 ani în sus, iar în primii doi ani să colaboreze la o muncă colectivă.

Învăţământul trebue organizat în ateliere ca într'o ţară vecină unde progresul e evident pe tărâmul şcoalei: adică pe cel al muncii technice.

Intârzierea de doi ani nu-i o piedică pentru fiii de ţărani înzestraţi, pentru a ajunge la elita conducerii.

Dealtfel d. profesor Motru crede că omul de stat—conducătorul de masse — e predestinat, nu-l formează cultura abstractă.

Rolul învăţătorului este considerabil în şcoala sătească, el până acum conformându-se a da o instrucţie nepotrivită, aservită unor principii străine şcoalei săteşti. Învăţătorul nu trebue să predea în şcoală mecanic, ci cu gândul să desvolte în spiritul copilului încredinţat lui spre educare tradiţia însuşirilor bune ţărăneşti—astfel ca şcoala dela sat să devină vie o adevărată şcoală de muncă gospodărească.

Iată extrem de sumar—cum întrevede d. profesor Rădulescu-Motru viitorul şcoalei destinată fiilor de ţărani: dela technica mâinii la instrucţia minţii.

Acest gând elaborat de un gânditor de talia d-lui profesor Rădulescu-Motru, se impune—peste orice critică—ca axioma matematică ce este primită fără demonstraţie.

Al. V. Stanciu

Cursurile de vară dela Piatra-Neamţ

Din înţelepciunea preşedintelui asociaţiei generale a învăţătorilor, D. V. Ţoni şi din grija ce o poartă învăţătorimii de a-i ridica nivelul cultural, s'au organizat la Piatra-Neamţ — unul din cele mai frumoase oraşe ale ţării, — cursuri de perfecţionare a membrilor corpului didactic primar.

Aproape trei sute de învăţătoare şi învăţători, aparţinând majoritatea generaţiei tinere, au venit din toate colţurile ţării pentru a se supune în mod benevol la o muncă destul de obositoare. Muncă obositoare, fiindcă e după un an de trudă în sate îndepărtate şi grele încercări pe terenul şcolar şi extra-şcolar în lupta cu analfabetismul; dar în acelaş timp o muncă plăcută de închegare sufletească a învăţătorilor din toate provinciile româneşti.

Peste treizeci de profesori universitari, secundari, scriitori şi oameni de ştiinţă au contribuit timp de douăzeci de zile la îmbogăţirea cunoştinţelor şi înălţarea sufletelor setoase de lumină şi cultură.

Cei mai distinşi profesori ai ţării şi anume : I. P. Petrescu, dela universitatea din Bucureşti, St. Bârsănescu, dela universitatea din Iaşi, C. Narly, dela universitatea din Cernăuţi, C. Rădulescu-Motru, dela universitatea din Bucureşti, I. Nisipeanu, preşedintele asociaţiei profesorilor secundari, Gr. Popa, dela universitatea din Iaşi, M. Mărgineanu, dela universitatea din Cluj, C. Comicescu, dela universitatea din Iaşi şi alţi cărturari ai ţării noastre - au venit în mijlocul nostru, pentru a ne pune la curent cu ultimele noutăţi ale peda-

gogiei moderne şi ultimele cuceriri ale ştiinţei în toate ramurile de activitate omenească.

Mulţi din aceşti profesori n'au uitat să spună: „Observăm cu adâncă satisfacţie, că învăţătorimea română tinde la o pregătire superioară şi că această pregătire v'aţi impus-o singuri şi aţi reuşit în mod lăudabil s'o şi realizaţi prin aceste cursuri universitare de vară".

Fie această mărturisire a elitei culturale româneşti răspuns pentru aceia, cari nu contenesc o clipă să ne bârfească în toate ocaziunile.

Deosebit însă de conferinţe învăţătorii au vizitat colţurile cele mai pitoreşti ale judeţului Neamţ.

La 11 Iulie s'a organizat o excursie pe Valea Tarcăului până la Ardeluţa.

La 18 Iulie am vizitat Cheile Bicazului cu renumitul Lacul-Roşu din vârful munţilor.

Priveliştea dela Cheile Bicazului e rară şi nu o poţi vedea nicăieri în altă parte a ţărei noastre şi chiar în alte ţări. Pe o potecă îngustă printre maluri înalte, stâncoase, verticale, de ţi se pare că sus se unesc, te urci mereu printre stâncile Bicazului, care îşi izbeşte cu putere apele sale când de un mal, când de celălalt, făcând un sgomot ca în infern, până ajungi sus la Lacul Roşu. In tot parcursul de urcare privirea şi atenţiunea călătorului sunt furate când într'o parte când în alta: colo un izvor ţâşneşte dintr'o stâncă, colo sus într'un brad, chiar pe malul prăpăstios la 200 300 metri, un cuib de şoimi, în altă parte o stâncă uriaşă de forma unui cap de leu; iar după două, trei ore de ascensiune, ajungi la Lacul Roşu, o adevărată minune a naturei. Streinii, cari zilnic vizitează aceste locuri nu se jenează să spună, că avem mai mult drept decât latinul să spunem: „Să vezi cheile Bicazului cu Lacul Roşu, apoi să mori".

La 20 Iulie am vizitat Mânăstirea Neamţului, unde Episcopul Gheronte al Tomisului, ne-a binecuvântat, urându-ne spor la muncă pentru noul an şcolar, satul Humuleşti cu casa lui Creangă, Cetatea Neamţului, simbol de vitejie a strămoşilor noştri, unde câţiva plăeşi au ţinut piept falnicului Sobieschi, Mânăstirea Agapia, zugrăvită de marele nostru pictor N. Grigorescu, Mânăstirea Văratic şi băile Bălţăteşti.

La 26 Iulie s'a organizat o excursiune la Ceahlău—străjerul Moldovei. Ascensiunea a durat aproape o zi întreagă, fără să simţim oboseala, deşi eram morţi de oboseală. Dacă unul dintre organizatorii localnici nu ne-ar fi dat o povaţă glumeaţă, dar înţeleaptă de a avea câte o pâine în plus de fiecare om, poate că nu ne mai ţineau forţele până la schitul Durău, căci mâncam cu poftă mare după fiecare 2 ore.

Traversând Ceahlăul dela M. Z. spre M N., am trecut pe lângă stâncile Toaca, Panaghia, pietrele Doamnei, Dochia şi Vârful Ceahlăului, coborând târziu de tot la schitul Durău.

Dat ne-a fost să vedem şi floarea reginei, o floare ce creşte pe stâncile a câtorva vârfuri de munţi din ţara noastră.

Deosebit de excursiuni s'au organizat şezători străjereşti în curtea şcoalei Normale, la focul strămoşesc, unde în cântec, ghicitori, strigături, păcăleli şi glume cum numai românul le ştie a spune cu haz, trecea timpul în armonie deplină, în atmosferă colegială de caldă prietenie, cu evocarea trecutului din şcoală, din războiu, din satul natal, din învăţământ, dela şcoala unde profesăm şi aşa au trecut zilele una după alta pe nesimţite, dar au lăsat urme adânci în sufletele şi inimile participanţilor, încât clipele ne vor rămâne de neuitat!

Tot aci dat ne-a fost să cunoaştem pe un col g cehoslovac, Jurek Jaroslaw, invitat de preşedintele nostru să vină în România pentru a cunoaşte mai bine pe învăţătorii şi frumuseţele ţărei noastre, spre a-i servi apoi la propaganda ce o desfăşoară printre învăţătorii cehoslovaci pentru strângerea rândurilor dintre învăţătorii celor două ţări aliate şi a relaţiilor amicale dintre România şi Cehoslovacia.

„Aceasta este pentru mine o ocazie fericită de a cunoaşte elita învăţătorimii române, căreia îi voiu păstra o amintire din cele mai frumoase — spunea domnul Jurek Jaroslaw într'o conferinţă. Vă rog din inima mea caldă ca acolo unde pronunţarea mea va părea de străin, să faceţi abstracţie, fiindcă vă vorbeşte inima unui prieten, mai mult decât sincer, inima de bun român".

Transmitem pe această cale cea mai cordială şi distinsă salutare învăţătorimei cehoslovace, iar pe domnul Jurek, un amic personal al meu, doresc să-l revăd cât mai repede, căci a promis că vine şi la vara viitoare.

Scopul, pentru care au fost organizate cursurile, a fost atins cu prisosinţă. Ele au fost prilej de a se cunoaşte şi împrieteni colegii din toate colţurile ţării.

După o conveţuire laolaltă de 20 zile, cari au trecut ca o clipă de fericire, învăţătorii şi acum ca întotdeauna, uniţi în cuget şi 'n simţiri, îmbărbătaţi şi entuziasmaţi de poveţele convingătoare ale distinşilor conferenţiari, recreaţi într'o staţiune climaterică, au plecat şi cu un nou bagaj de cunoştinţe şi cu noui forţe în satele lor, pentru a începe din nou munca grea a apostolatului.

Sfătuesc pe colegi să nu piardă nici o ocazie de acest fel, iar la anul viitor să plece nu 8 câţi au fost din jud. Lăpuşna, ci cât mai mulţi. Printre colegii tineri: soţii Prodan şi Mămăligă din Nisporeni, Ermurache, Puică, se distingea figura simpaticului „Moş Rău" dela Dubasari. Era moşul ce în fiecare glumă spunea o povaţă, încât fără să fi vrut a atras atenţia tuturor. „Moşul dela Lăpuşna" — era consultat în toate împrejurările şi în toate ocaziunile.

Este o dovadă că învăţătorii şi la adânci bătrâneţe, chiar în pragul pensiei, nu vor să rămână în urmă şi vor cu orice chip să fie la curent cu nouile curente în pedagogia modernă şi nouile cerinţe ale timpului. Deşi bătrâni, sunt tot tineri. Cinste lor, iar cei cari ne bârfesc prin ziare n'au decât să se informeze de cele ce au făcut învăţătorii la Piatra-Neamţ şi ce gând i-a îndemnat să vină acolo tineri şi bătrâni, sacrificându-şi din vacanţă, din repaos şi din ale gospodăriei lor.

Ion Cernat
Străşeni

Folklor din Basarabia

Ciobanul şi grăuntele

Mergea un cioban pe drum şi mergând aşa, a găsit un grăunte. L-a luat şi l-a pus în chisea.

— „Ia, uită-te; am să mă duc acasă şi am să-l pun în pământ. Dacă va fi un an bun, el are să facă două, trei ciocane şi eu am să fac un pumn de grăunţe şi cu grăunţele celea am să samăn o jumătate de firtă. Din jumătatea cea de firtă am să samăn trii fălci. Ihai! da eu am să-mi scăp popşoiu'n buruian. Mă duc la împăratul să-mi dee vre-o două roţi [1]) de moscali [2]) să-mi prăşesc popşoii". Ia şi se duce la

[1]) companie.
[2]) soldaţi.
[3]) santinela.
[4]) se văita.
[5]) bancnote.
[6]) 1 ha. şi 2 ari.
[7]) se scurta.

împăratul. Dă să între în ogradă. Da ceasavoiul: [3]) „Măi, unde te duci, moşule?"

— „Mă duc la împăratul să-mi dee nişte moscali să-mi prăşesc popşoii".

Da împăratul strigă: „Ce umblă, măi, terfosul cela?"

— „Ci, nu ştiu ce treabă are la dumnevoastră".

— „Daţi-i drumul să vie la mine. Ce vreai tu, măi?"

— „Pre nănţate împărate, dă-mi vreo două roţi de moscali să-mi prăşesc popşoii că-i scap în buruian, cî nu va fi degeaba; eu voiu plăti".

Da împăratul strigă la un moscal: „Măi, ia să-l iai şi să-l închizi în închisoarea cea de la poartă".

După ce l'au închis: „Ia, ascultaţi voi vre-o doi moscali pe la ferestre şi vedeţi, se va căina el ceva".

Moscalii au ascultat la fereastră, da ciobanul se căina: [4]) „Mătincî afară a înnourat şi eu am venit la împăratul şi el m'a închis în închisoarea asta. Eu mai găseam oameni şi în

altă parte, da iaca acum are să ploaie şi hambarul cel cu galbeni l-a ploua, nu se strică galbenii, da hambarul cel cu bumaşte [5]) că nu-i acoperit, are să le ploaie şi ar 'să moaie hârtia. Şi m'a pus dracul ş'am pus un vichil jâdan şi el ce-i cu credinţă, are să tragă la gospodăria mea? Da poate i-a veni în cap şi a pune nişte rogojini deasupra hambarului.

Mai am zece desătini [6]) de secere, de prăşit şi numai dracul m'a adus aici". Şi tace din gură şi nu mai spune nimic. Da moscalul care a ascultat, se duce la împăratul şi-i spune: „Iaca pre nănţate împărate, ce spune el".

„Măi, duceţi-vă şi-l scoateţi şi-l aduceţi la mine". I l-au adus. Împăratul îi spune:

— „Măi, tu iei fata mea?"

— „Hei, ci, s'o mai iau, că-s un rufos, un cioban. Mai merge ea după mine!

— Lasă că te îmbrac eu, măi".

L-a luat împăratul l-a îmbrăcat şi l-a făcut gheneral. I-a pus un bold supt barbă de şedea cu capul drept în sus. Se duce împăratul şi aduce fata.

— „Iaca, ce, fată hăi, ţi-am găsit un mire. Iţi place?"

— „Dacă-ţi place matale, îmi place şi mie".

— „Ia, luaţi-vă de mână şi mergeţi înaintea mea să văd eu cum merge. Să văd are el semne să fie din boieri".

Da ciobanul merge: Toc! toc! toc! şi cu capul în sus.

— „He, he, he, încă boeri de cei mari pe ţară"

Da ciobanul era boier pe dârjă. Împăratul o dat poruncă să le înhame caii la faeton şi ci: „hai duceţi-vă la curţile voastre".

Ciobanul s'a suit în trăsură cu mireasa, s'a pornit şi a ajuns într'o pădure. El ce să facă? Se coboară din trăsură şi se duce după nişte tufari Când a ajuns mai înăuntru în pădure, şi când s'a scăpătat de un colnic şi când a rupt-o de fugă! Da dracul răcnea după dânsul: „stăi, măi Ioane, nu fugi că aşa-i adevărat cum ai spus tu". Ion a stat. Da dracul: „Măi, eu sunt lucrul rău. Eu am făcut după vorba ta şi bani şi moşie şi sămănătură multă, cirezi de vite şi slugi. Da să-mi giuruşti ce va naşte întâiu soţia ta".

Ciobanul zice: Iţi giuruesc.

Da dracul: „ai să te duci ceală şi ai să ajungi drept

stâna ta şi-ai să vezi nişte curţi. Să intri acolo, să tocmeşti cu bani alte slugi drepte pământene, (slugile erau draci) cirezile să le vinzi la târg şi să-ţi iei alte vite drepte. Eu am să vin peste zece ani de zile să-mi iau giuruita".

Ciobanul s'a dus la curte, a schimbat slugile şi vitele şi a luat alte slugi drepte şi vite şi s'a apucat de lucru. Stăpânea toată bogăţia dracului.

S'au împlinit cei zece ani de zile şi dracul s'a dus să-şi ia giuruita. Când a întrat în curte, era acasă numai cucoana.

— „Bună ziua, cucoană! Unde ţi-i boerul?"

Da băiatul lor se juca cu două mere de aur.

„Numai ce s'a dus să mai vadă moşia şi i-amuş vine să steie la ceai!

Şezând aşa, numai iaca vine şi boerul.

— „Bună ziua, moş Felindache! Ai venit la giuruită?"

— „Da".

— „Păi, ci, să-mi faci trei ace: unul de înflorit cojoace, unul de cusut cojoace şi unul să coasă cucoana şi apoi ţi-oi da giuruita".

Da dracul: „Eu să nu-ţi fac, dă-mi şi-ţi fac".

Ii dă ciobanul trei fire de păr din cap: „Na-ţi, moşule, trei fire de păr să-mi faci trei ace".

— „Da o batcă şi un ciocan nu s'a găsi?"

— „Ba s'a găsi".

Şi pune dracul un fir de păr pe batcă şi când prinde a bate cu ciocanul şi rupe părul. Pune părul în gură şi-l întinde, dar când îl uda, părul se sgârcea [7]). Şi-l pune pe batcă şi iar îl bate. Şi aşa le-a bătut pe cele trei fire de păr până ce i-au rămas câte un capăt subt unghii. Bătea, de acum, peste unghii cu ciocanul. Când lovea degetele cu ciocanul, îl dureau şi le punea în gură de durere. Da boierul, văzând că nu poate face nimic din cele trei fire de păr, i-a zis: „Piei, drace, că n'ai ce-mi face".

Atunci dracul a crăpat şi a rămas ciobanul în bogăţie. El, din prost, a ieşit hâtru că şi pe dracul l-a înşelat şi dintr'un grăunte, s'a făcut boier.

Culeş dela **Pavel Sandu**, 40 de ani, satul Iurceni, jud. Lăpuşna de

P. Ştefănucă

Galeria dascălilor basarabeni

Gheorghe Druţă

In vremurile acestea de sălbatic materialism, când insul îşi vinde şi demnitatea pentru acoperirea lumeştilor lui preocupări, apare ca o icoană din alte veleaturi străduinţa puţinilor dintre noi de a întrona în obşte la rangul de înalt ideal cultura, lumina, împrăştierea ei în massele largi ale întunecatului norod basarabean.

Da, culturalizarea poporului trece printr'o eclipsă, deşi vitregia împrejurărilor de astăzi nu se poate compara decât numai prin prisma depărtării istorice cu aceea ţesătură tirană de curse şi persecuţii din perioada eroică a renaşterii Basarabiei: anii dinaintea războiului mondial cari au fost plămădiţi de apostoli neînfricaţi, întru pregătirea triumfului moldovenismului în ciuda absolutistei dominaţii ţariste.

Şi e îmbucurător că aceşti eroi s'au recrutat şi din sânul învăţătorimii. Şi e trist că aceşti eroi sunt pe cale de a fi înghiţiti de odiosul anonimat al indolenţei publice. Nu. Ei trebuesc cultivaţi, trebuiesc urcaţi pe soclul admiraţiei obşteşti ca să lumineze mai departe calea istoriei pentru nevoiaşii cari urcă timizi Golgota eternei zile.

* * *

De aceste gânduri sunt covârşit acum când răsfoiesc

documentele activităţii d-lui Gheorghe Druţă, cunoscutul institutor din Chişinău, de curând ieşit la pensie. Succinta descriere a acestor documente va fi o palmă aplicată disciplinar pe obrazul neruşinat al detractorilor învăţătorimii; va fi o pildă vie pentru noi, dăscălimea basarabeană.

D. Gheorghe Druţă, fiu de răzeş basarabean, s'a născut la 22 Mai 1881 în comuna Tătăruşii-Vechi, jud. Soroca. Termină şcoala primară din Arioneşti —Soroca în 1898, când se şi înscrie la şcoala Normală Bairamcea — Cetatea Albă. Încă de pe băncile şcoalei Normale a întocmit, după isvoare ruseşti, istoricul neamului moldovenesc din Basarabia. In 1902 este numit învăţător — director în comuna Tareuca, judeţul Orhei. Suflet entuziast, dedat în întregime ţărănimii şi cauzei ei, sondează comorile milenare ale sufletului basarabean, le culege şi le asvârle iarăşi lumii, în şezători culturale, serbări, etc. Predă în limba moldovenească. Intârâtă spiritele pentru reuşita dreptelor năzuinţi ale poporului. Ba mai mult, întocmeşte împreună cu sătenii: Alexandru Andronic şi Ştefan Zugrav, o telegramă prin care cere predarea învăţământului în limba maternă, şi o trimit lui Muromţev, preşedintele Dumei de Stat din Petersburg

In urma acestui fapt este dat afară din judeţul Orhei, In 1906 este însă numit director al şcoalei Ialoveni—Lăpuşna. Organizează o echipă de teatru cu care joacă piese româneşti prin toate comunele dimprejur.

Iată ce spune d. Ion Pelivan, preşedintele „Astrei Basarabiei", la 2 Aprilie 1933.

„Inainte de război era greu şi primejdios să-şi arate cineva sentimentele lui româneşti. Atunci, începând cu anul 1905 (prima revoluţie rusă), au răsărit pe ogorul moldovenesc persoane răzleţe, doritoare ca întunericul moscovit să dispară. Toţi aşteptau nerăbdători să răsară soarele fraţilor români de peste Prut.

In acele vremuri grele, un învăţător dela ţară, trimis de Pronia Dumnezeiască a reuşit să înjghebeze cu V. Hartia şi cu colegii săi o trupă de teatru românesc, spre a juca piese româneşti. S'au jucat astfel : „Cinel-Cinel", „Piatra din casă" şi altele, în satele moldoveneşti, ca : Ialoveni, Băcioiu, etc.

Acest învăţător iniţiator al teatrului românesc pentru moldoveni a fost d **Druţă Gheorghe"**.

Colaborează la primul ziar românesc: „Basarabia",

Reacţia lui Stolipin îi pricinuieşte transferarea în comuna Străşeni. Dar şi aici nu şi-a găsit astâmpărul. „Grupul naţionalist" basarabean se întrunea secret la Chişinău, în subsolurile hotelului „Naţional", sub preşedinţia lui „bădiţa" Ion Pelivan. Suntem în 1912. Oficialitatea rusă se pregătea să sărbătorească o sută de ani dela răpirea Basarabiei.

Şi cât de simbolic apare astăzi episodul în care un „rebel' arboreaza, în locul steagurilor festive ce pavoazau tramvaiele, un steag umil, cernit a doliu...

Deslănţuirea războiului, şcoala de ofiţeri din Vilna, frontul dobrogean, apăsătoare şi triste amintiri.

La 27 Decembrie 1917, organizaţia soldaţilor moldoveni îl trimite deputat în „Sfatul Ţării", iar la 1 Septembrie 1918 este numit primul revizor şcolar român al judeţului Orhei, pentru ca dela 1 Iulie 1919 până la 1 Octombrie 1924, să funcţioneze în aceeaşi calitate la revizoratul şcolar Chişinău. Nu puţine primejdii implica îndeplinirea misiunii unui revizor naţionalist în anii de tristă memorie 1917-18. Iată, la 1 Octombrie 1918 d. Gh. Druţă era cât pe aici să fie sugrumat, într'un sat, de nişte „demobilizaţi beţi, cu ochii roşi şi părul zburlit".

Să dăm cuvântul d-lui Ion Pelivan:

„În timpul revoluţiei din 1917 1918, puţini erau acei cari aveau curajul să propage limba moldovenească la sate. Majoritatea învăţătorilor se temeau, căci aşteptau întoarcerea autocratismului rusesc. Dar curajosul Gh. Druţă, luând funcţia de revizor şcolar — primul revizor şcolar în jud. Lăpuşna — face propagandă deschisă românească, întâmpinând multe neajunsuri şi trecând prin multe şi grele primejdii".

După unire, d. Gheorghe Druţă, s'a înrolat benevol în armata purtătorilor de facle în lumea satelor, sub auspiciile „Astrei Basarabiei". A fost şi delegat inspector pentru supravegherea faptelor de cultură pe meleagurile provinciei noastre. Referatul No. 741 | 934 al „Astrei Basarabiei" sună cam aşa:

„Printre puţinii membri ai Asociaţiei noastre devotaţi cu trup şi suflet problemelor de cultură în această provincie, este şi d. **Gh. Druţă.** *D-sa ne este cunoscut dela înfiinţarea Asociaţiei*

şi până în prezent ca un vajnic luptător pe tărâmul naţional-cultural".

Iată ce spune cumpănitul în judecări, d. Ion Dârzu în „Cuvântul Moldovenesc" dela 12 Ianuarie 1936 :

„Intre membrii regionalei noastre avem pe unul care într'un trup mic cuprinde un suflet mare. Este d. Gheorghe Druţă, vechi luptător al cauzei naţionale ; minte ageră şi suflet ales, care, să nu se supere că o spunem, n'a fost preţuit după cât merită, de şefii săi din învăţământul public".

Totuşi, d. P. Cumpănici, inspector şcolar, scrie la 1 Februarie 1922, cuvinte recunoscătoare de dreaptă apreciere şi înaltă socotinţă :

„Basarabean de origină, a cunoscut şi cunoaşte bine atât şcoala rusă, cât şi cea românească, de care s'a ocupat de aproape încă din timpul războiului, când frăţia de arme l-a adus pe pământul Patriei".

Şi mai departe :

„Naţionalist, cunoscător şi vrednic om de şcoală, d. Druţă ne-a fost de mare ajutor în chestiunile dificile de transformare şi naţionalizare a şcoalelor".

In 1926—1928, d. Gheorghe Druţă urmează anul I şi II al Facultăţii de Teologie din Chişinău.

Pentru pilduitoarea d-sale activitate a primit următoarele decoraţii : „Crucea Roşie" în 1908, adresele de mulţumire ale Inspectoratului şcolar Chişinău în 1910 şi 1913, medalia de argint în 1914 şi „Răsplata muncii" în 1932.

* * *

Acesta este d. Gheorghe Druţă în lumina documentelor. O adăugire în plus din partea noastră aş socoti-o aproape inutilă. Cu toate acestea nu mă pot reţine să nu schiţez aici ceea ce am simţit de multe ori când mă întâlneam cu acest adevărat „om" la „Casa Învăţătorului" din Chişinău.

O forţă bărbătească de impuls spre creaţie, un dinamism interior veşnic tânăr, veşnic treaz.

Sub o înfăţişare suferindă, d. Druţă ascunde aurul cald al unui desăvârşit prieten, duhovnic şi părinte.

Domnule Gheorghe Druţă, primeşte sincerul omagiu al unui admirator.

I. B.

Post mortem

In cursul lunii Iulie ne-a părăsit încă unul dintre cei dragi. Colegul Pascal Simion ne-a lăsat, trecând în lumea drepţilor, în lumea în care „nu este nici întristare, nici durere, ci viaţă fără de sfârşit".

Moare în vârstă de 28 ani plâns de o mamă şi un tată bătrân, de fraţi şi de colegi.

— Se vede că este adevărată credinţa străveche, că pentru a clădi ceva nepieritor, trebuie să zideşti în temelie un suflet. Da Colegul şi prietenul Pascal şi-a zidit sufletul său în temelia şcoalei, pentru a ridica poporul la lumină.

„Fatalitatea oarbă şi destinul implacabil, te-au smuls din mijlocul nostru, frate Simioane, tocmai atunci când aveam mai multă nevoie de tine".

„Moartea ta prematură, datorită unei mâni criminale, sperăm că va fi pedepsită, dacă nu de legile pământeşti, cel puţin de cele Cereşti".

Micii copilaşi dela şcoala din Găurenii de Jos, se întreabă mereu : „de ce nu mai vine domnul" ?

„Auzi Simioane, te cheamă micii copilaşi, te plânge valea satului Horăşti şi te doresc colegii. Dar zadarnic, căci tu nu te mai întorci înapoi la noi.

In scurta ta viaţă de Apostol al poporului, ţi-ai scris pagina clară şi curată. Fatalitatea însă, nu te-a lăsat să închei frumos până la sfârşit, întreaga carte.

Fii sigur însă, că făclia căzută din mâinele tale, va fi purtată pe aceiaşi neteadă cărare, tot de mâini bune".

— „Dumnezeu să te odihnească în pace, iar noi veşnic te vom pomeni".

D. Gane

CARTI REVISTE

Trei pionieri ai educației celei noi, de Adolphe Ferriere, trad de prof. Nic. Crețu. — *O carte de o netăgăduită valoare este cartea pedagogului elvețian A. Ferrière „Trei pionieri ai educației, cele noi" tradusă de prof. Dr. N. Crețu, apărută în vitrina librăriilor în vara aceasta. Ea e însoțită de un foarte interesant studiu asupra autorului. Adolphe Ferrière e cunoscut la noi prin lucrarea sa „L'ecole activ", tradusă de d I. G. Marinescu.*

Prin propaganda pe care a făcut-o pentru răspândirea ideilor noui, el poate fi numit „apostolul concepției celei noui în educație". In calitate de vice-președinte al comitetului Ligii internaționale pentru educația cea nouă și de director al Biroului Internațional de Educație, Ferrière a desfășurat o activitate prodigioasă în domeniul educației, contribuind cu opera sa la răspândirea ideilor noui în toate țările. In 1899 el a înființat Biroul Internațional al școalelor noui (B I. E, N.), care avea ca scop să pună în valoare rezultatele bune ale cercetărilor făcute în laboratoarele de psihologie. Cu gândul de a reînoi metodele și sistemele perimate și de a însufleți mișcarea educativă, el pornește o activitate vie pentru susținerea ideilor sale, publicând o serie de scrisori documentate care l-au consacrat definitiv ca pe cel mai aprig susținător al principiilor școalei active.

Școala activă este o școală nouă și Ferrière definește astfel școala nouă:

„Școala nouă este un internat familiar, situat la țară, unde experiența personală a copilului este baza educației intelectuale, prin ajutorul îndeletnicirilor manuale și a educației morale prin practica autonomiei elevilor (self gouvernement)".

Programul școalelor noui, l-a expus în „l'Ecole nouvelle" și în „le Bureau international des Ecoles nouvelles". Opera lui Ferrière răspândindu-se foarte mult, a avut o influență dintre cele mai binefăcătoare, contribuind la reorganizarea instituțiilor de cultură și educație și pătrunzând chiar în unele legiuri școlare. E dela sine înțeles că închinându-le celor trei pionieri ai educației celei noi (Lietz, Lombardo-Radice și Bakule) pagini elogioase și pline de un avânt cald, Ferrière e pe linia celei mai riguroase și consecvente continuități. Era dealtfel, cel mai indicat să vorbească despre cei trei pedagogi a căror viață a fost închinată în întregime aceluiaș ideal pentru care el însuși militează.

Herman Lietz *s'a născut la 28 Aprilie 1868, la Dumgenevitz, aproape de Garz, în insula Rügen. Ca școlar nu era pe placul directorului său, care îl socotea prea nedisciplinat, deaceia atrase chiar atenția părinților, prevestind copilului un viitor sumbru. Crescând mare și luându-și doctoratul în filosofie și licența în teologie îmbrățișă cariera de educator, care se potrivea de minune cu vocația sa. A fost încurajat și ajutat la alegerea carierei sale de Hen-*

riette Schrader şi de Maurice von Egidy. La sfatul profesorului Rein din Iena, se duce în Anglia pentru a vizita vestita şcoală dela Abbotsholme, condusă de dr. Cecil Redie. Şcoala aceasta, înfiinţată în 1889 a fost prima celulă — model „după care au apărut toate celelalte şcoli noui. Aici a stat timp de un an, desfăşurând o activitate intensă. S'a intors în Germania entuziasmat. Ideile sale au căpătat un contur mai precis. Şcoala nouă, şcoala ideală va fi o aşezare în plină natură; ea va favoriza raporturile normale dela om la om, între educatori şi elevi. Copiii vor fi scoşi din şcolile cazarmă, din atmosfera scolastică şi medievală care înăbuşe spiritul. Aerul liber, libertatea şi educaţia caracterului prin cultivarea armonică a minţii şi trupului—acesta trebuie să fie idealul şcoalei noui. Educaţia în felul conceput de Lietz nu este nouă. El însuşi mărturiseşte că principiile fundamentale au fost proclamate de pedagogi eminenţi, ca : Pestalozzi, Comenius, Froebel, Salzmann, ş. a., dar realizarea începută în chip fericit de unii din aceştia s'a prăbuşit, deoarece n'a avut cine le continua opera.

Prima şcoală pe care a înfiinţat-o a fost cea dela Ilsenburg. Aici a avut la început numai şase elevi, dar cu timpul numărul lor s'a mărit. Şcoala era o mică republică, unde munca era împărţită, îndatoririle şi eforturile fiind depuse de fiecare în parte. Bucuria însă domina, căci se ducea acolo o viaţă simplă şi sănătoasă. Copiii râdeau mergând în clasă, alergau la l. manual, îşi adorau dascălul şi exultau de fericire. Trei ani mai târziu, în 1901, Lietz, înfiinţează şcoala dela Haubinda. Aici cunoscu zile grele, dar cu tactul, cu energia şi cu ajutorul elevilor aduşi dela Ilsenburg, isbuti să învingă toate piedicile. Nu mult după aceasta înfiinţă şi şcoala din Biberstein.

La Ilsenburg învăţau copiii mici dela 8 la 12 ani, la Haubinda cei mijlocii dela 12 la 16 ani, iar la Biberstein era „adăpostul rezervat studiilor intelectuale", Planul general de muncă era la toate acelaş: dimineaţa lecţii în aer liber, după masă lucru în grădină şi jocuri, iar seara — preocupări în legătură cu viaţa comunităţii şcolare.

Nici-o oboseală, nici-o plictiseală, numai sănătate, exuberanţă şi voie bună! Se făceau lecturi de educaţie morală, coruri, orchestre, jocuri, excursii dese prin împrejurimi etc. Lietz participa la toate acestea, fiind primul atât la munca agricolă cât şi la jocul de footbal.

Viaţa familiară în plină natură avea ca rezultat formarea unei culturi generale mai solidă ca acea a elevilor dela şcolile oficiale. Elevii aveau cunoştinţe mai coordonate, o judecată mai sigură, ceeace i-a făcut şi pe examinatorii oficiali să recunoască, nu fără oarecare surprindere, acest lucru. Se înţelege că opera lui Lietz nu constă numai în educaţia a câtorva sute de elevi. Ea trebuie privită mai cu seamă din punct de vedere al influenţei pe care a avut-o asupra multor spirite, determinând un curent întreg în favoarea şcoalei noui. Deviza sa a fost: Lumină, iubire, viaţă (cuvintele de pe epitaful lui Fichte: Licht, Liebe, Leben).

Giusepe Lombardo-Radice a fost ajutorul cel mai preţios al filosofului italian Gentile, care în calitate de Ministru al Instrucţiunii publice a realizat o mare reformă şcolară. A avut cele mai strânse legături de prietenie şi colaborare cu învăţătorii. Acestora — spune el cu toată sinceritatea — datoreşte întreaga sa experienţă.

„Toată valoarea ce eu o pot avea ca practician, o datorez învăţătorilor italieni şi către ei se îndreaptă recunoştinţa mea" — mărturiseşte într'o spovedanie în care-şi deapănă firul exis-

tenței sale admirabile. A fost profesor de școală normală printre anii 1905 – 1911 și amintirile sale din această epocă nu sunt dintre cele mai plăcute. In școalele normale intrau toți elevii refugiați dela alte școli, toți acei care nu reușeau în altă parte.

La Fogia, vre-o zece școlari aveau etatea lui, patru erau chiar mai bătrâni, iar trei erau capi de familie. Singura satisfacție o găsea printre elevii școalei de aplicație. Aici a lucrat cu multă dragoste, căpătând experiența învățătorului, care trebuia să-i formeze pe viitorii învățători. Ii ajuta pe învățătorii școalei, îi înlocuia chiar, ținând societate copiilor, supraveghindu-i cum zicem noi, în timpul recreației. A introdus „lucrul personal liber", care a dat rezultate foarte bune. Elevii normaliști din ultima clasă studiau în timpul vacanțelor viața socială, instituțiile, școala din propria lor regiune, alcătuind astfel mici monografii. In 1907 înființează un ziar, numit „Nuovi Doveri", care avea să fie drapelul marei reforme școlare, iar în 1913 tipărește cartea „Lecții de didactică", care cuprinde rezultatul bogatei sale experiențe și care s'a răspândit foarte mult. N'a înființat ceeace se cheamă o școală nouă, dar prin propaganda pe care a făcut-o și prin contribuția personală adusă cu prilejul reformei Gentile, a ajutat cum nimeni altul n'ar fi putut ajuta la dărâmarea școalei vechi. A purtat o corespondență întinsă cu elevii și cu învățătorii. Are o colecție bogată, și prețioasă de lucrări de ale elevilor în special „desemne", care a constituit „materia primă a pedagogiei sale". In fiecare zi primește câte un pachețel de desemne din vre-o parte a Italiei, ori din colonii. „E marea recompensă-zice el, ce mi-au decernat-o învățătorii italieni și cred că încă nimeni n'a fost dispăgubit mai generos pentru eforturile sale, ca mine".

Frantisek Bakule. Nici-un alt pedagog nu se aseamănă așa de bine cu maestrul dela Iverdon ca acest apostol al dragostei fanatice față de copii. Din niște schilavi Bakule și-a făcut o echipă de genii. Procedeul său ? Iubirea nemărginită și înflăcărată față de micii desmoșteniți ai soartei.

A provocat un entuziasm de nedescris la congresul Internațional de Educație nouă, ținut la Heidelberg în 1925. A venit cu 40 elevi și a deschis seria conferințelor cu un concert vocal, care a lăsat tuturor asistenților o impresie neuitată și a aranjat o expoziție cu lucrări uimitoare, făcute de elevii săi. Ceeace e de mirare e că mai toți acești copii au fost adunați de pe stradă. Cu acest material uman Bakule a reușit să facă minuni. A fost numit învățător în 1897. Povestea vieții sale este atât de simplă și atât de impresionantă ! A încerca să redai farmecul acestei vieți, înseamnă a denatura în întregime, cred, frumusețea unei existențe apostolice. Ferrière reproduce o parte din autobiografia acestui mare educator.

Sunt pagini frumoase și mișcătoare ce te impresionează până la lacrimi. Lupta sa cu autoritățile, care caută să-l oblige să se conformeze programei oficiale, privațiunile la care a fost supus și greutățile pe care le-a întâmpinat în timpul războiului, curajul elevilor săi și în sfârșit suprema satisfacție: recunoașterea meritelor sale de către însuși Președintele Liberator Masarik, sunt atâtea și atâtea momente importante din viața-i de apostol, ce merită a fi cunoscute de orice educator. Un amănunt important: Bakule a format literați, desenatori, pictori, sculptori, constructori, arhitecți, modelatori, muzicanți, fără a cunoaște el însuși tehnica celor mai multe din

aceste arte. A obţinut rezultate excepţionale datorită faptului că a căutat să desvolte facultăţile creatoare ale fiecărui şcolar în parte. Convingerea sa este că învăţătorul nu trebuie să urmeze în activitatea sa pedagogică numai directivele din carte, ci trebuie să fie capabil a rezolva orice problemă de educaţie prin el însuşi. Trebuie să aibă spirit de iniţiativă, să ştie să găsească mijlocul spre a trezi energiile copilului să stimuleze şi să anime El spune că s'ar găsi mulţi educatori creatori în toată accepţia cuvântului, dacă profesiunea de învăţător ar fi apreciată cum trebuie din punct de vedere economic şi social. Mulţi s'ar dedica cu tot sufletul educaţiei, în loc să-şi risipească energiile creatoare în alte domenii. E nevoie să mai amintesc că aceste cuvinte se potrivesc de minune situaţiei învăţătorului român?

„Institutul Bakule" a ajuns, după război, graţie energiei educatorului său la o desvoltare foarte mare. Numai în 1922 vinderea produselor proprii, turneurile şi concertele i-au adus un venit de 250.000 coroane, ceeace i-a permis să dăruiască sume importante Secţiunii de Cruce Roşie din Praga şi copiilor înfometaţi din Rusia. Primirea triumfală care li s'a făcut în America copiilor Institutului „mici mesageri ai păcii" atinge apogeul. D-na şi d-l Hoover i-au găzduit în palatul lor, critica muzicală le-a adus cele mai mari elogii, iar învăţătorii americani au mărturisit cu toată sinceritatea că învăţământul lor are multe lacune şi că sunt gata să-şi unească eforturile lor cu acelea ale lui Bakule, spre a face să se îmbunătăţească metodele ce trebuie să contribuie la transformarea copilului şi nu la diformarea lui

In epoca aceasta de desechili ru nervos -- aşa caracterizează Ferrière civilizaţia noastră de astăzi — singura salvare este reorganizarea şcoalei. O şcoală activă, o şcoală vie care să pregătească generaţiile viitoare pentru o viaţă de muncă şi de cinste într'o atmosferă de concordie prin solidarism social, va salva omenirea din desorientarea periculoasă în care se găseşte.

Marii pionieri ai educaţiei ne-au arătat drumul ce-l avem de urmat. Nu ne rămâne decât să le urmăm sfaturile.

Gh. Buga
învăţător

H. G. Wells şi reforma învăţământului.

Revista „Insemnări ieşene" în numărul pe Noembrie publică o foarte interesantă cronică asupra reformei învăţământului englez, după părerile romancierului Wells Comunicarea lui Wells a avut loc la marea adunare a societăţii pentru înaintarea ştiinţei.

Wells crede că educaţia actuală este falşă. Se dă copiilor o educaţie învechită şi deviată, iar şcoala nu produce decât ignoranţi. Astfel s'a creat după războiu o generaţie ignorantă, lipsită de spirit critic şi mai ales cu privire la viaţa socială. Pentru îmbunătăţirea situaţiei, Wells spune următoarele: Vom începe povestind copiilor istoria adevărată a trecutului şi descriindu-i în cuvinte simple şi sugestive ţările lumii. Treptat, îi vom da câteva noţiuni de drept, îi vom arăta rolul instituţiilor în Stat, începând cu monarhia.

In acelaşi timp, copiii vor trebui să înveţe taina „ingheţului" şi a „fierberii" apei, primind astfel noţiunile elementare ale fizicei şi chimiei. Vine apoi biologia!

Cei mai mulți copii ar fi bucuroși să învețe mai mult despre animale decât le spune învățătorul. Lupul, ursul, vulpea, ar trebui să le pară copiilor ca ființe simpatice, nu înfricoșetoare.

Copilul ar putea învăța că și plantele au viața lor.

După Wells, istoria are menirea să arate elevului că lumea este o mare comunitate. Geografia va trebui să fie învățată cu ajutorul fotografiilor.

Trebue ca elevul să-și dea seama prin studiu viu și interesant de povestea măreață a începuturilor lumii. Școalei îi mai revine sarcina să deprindă pe copii cu minunile technicei moderne. Cât privește recrutarea învățătorilor, Wells cere ca ei să fie mereu în curent cu progresele științei, fiind oameni luminați și înțelegători.

Tineretul mai trebuește inițiat în privința evoluției feluritelor națiuni și a teoriilor politice: individualismul, socialismul, corporatismul. Concluziile raportului său sunt prea impresionante. El arată că tineretul apare nepregătit în viața socială și singurul lucru pe care trebue să-l facă, e să se declare contra ordinei stabilite.

Azi, tineretul cu cât e mai violent cu atât e mai ignorant. El nu cunoaște istoria războaielor, nu știe bogățiile globului și nu-și dă seama de curentele religioase și filosofice din omenire. Un tânăr care va avea o temeinică pregătire culturală-generală, lesne va putea trece la specializare într'un domeniu ales de el însuși. Raportul acesta făcut de cel mai interesant scriitor englez, spirit de elită, care prin romanele sale a prevăzut progresele științei moderne, a făcut o puternică impresie în toată lumea. El a pus pe gânduri pe conducătorii de popoare și a aruncat asupra educației și culturii o umbră de desamăgire.

Dacă îndreptarea va întârzia, generațiile lumii întregi se vor afunda în și mai mare ignoranță și omenirea va avea acest aspect bizar: progres strălucitor în știință și technică, întunerec, ignoranță și minciună la generațiile tinere. Nu trebue să fim întârziați în informații, nu trebue să fim învechiți! Să ne păzim de falșitate—strigă H. G. Wells.

Revista Gândirea pe Noembrie conține pe lângă material documentar de cunoscută atitudine, și contribuții poetice remarcabile. Notăm fugar numele d-lor: Ștefan Baciu, Grigore Popa, Victor Papillian, Vlaicu Bârna, etc.,—pentru a ne opri la poezia d-lui Emil Isac, intitulată Cântec de copil, un giuvaer de gingășie și perfecțiune:

Noapte bună, somn ușor
Dormi în pace puișor.

Stele multe te păzesc
Și pădurile-ți vorbesc.

Ingeri stau în jurul tău
Puișor, să nu fii rău.

Și frumos îți cântă flori,
Căci și tu cu ele mori

Sufletu-ți va duce-un vânt
In al ceriului mormânt.

Și acolo vei vedea
Mama ta, care e stea.

Și în cer sânt stele mii
Toate odată'au fost copii.

* * *

Tot „Gândirea", pe luna Decembrie publică un j di ios studiu asupra „Poeziei sociale la Eminesiu", semnat de d. D. Caracostea.

Revista Fundaţiilor Regale pe Decembrie se deschide cu sintetica alocaţiune rostită de Vicontele Samuel, preşedintele Institutului Britanic de Filosofie, la Congresul Internaţional de filosofie, purtând titlul „Misiunea Filosofiei".

Desprindem următoarele afirmaţii:

„Epoca noastră e o epocă de confuziune a spiritului; ea se caracterizează printr'un anti-intelectualism, printr'o „retragere din faţa raţiunii". Această mişcare introduce o barbarie primitivă în domeniul ideilor".

Concluzia.

„Iar dacă civilizaţia modernă va sucomba, aceasta nu se va datori loviturilor barbarilor din afară, ci loviturilor barbarilor dinăuntru".

Remediul.

Lumea are nevoie de călăuzire. „Şi această călăuzire nu o poate da decât o filosofie simplă şi curajoasă, o filozofie ce poate fi înţeleasă".

„Să apropie filosofii ceva mai mult de pământ şi să cerceteze nu numai problemele epistemologice despre natura gândirii, ci şi fundamentele eticei şi ale acţiunii civice".

Învăţătorul tulcean, Tulcea, str Eminescu, 8, cuprinde pe luna Noembrie, frumoasa contribuţie poetică a d-lui D. I. Dogaru.

Ogorul Şcoalei, Turda, str. Eminescu, 21, publică pe luna Noembrie studiul d-nei Maria Mihon, despre: „Aplicarea testelor pentru percepţie şi atenţie".

Solidaritatea, organul Asociaţiei învăţătorilor sorocene; număr dublu, pe Octombrie şi Noembrie, e bine redactat. Colaborează d-nii: I. Cuţulab (Şcolile ţărăneşti din România), M. Zghibartz— de ce atz"? (Pe marginea unei comemorări), A. Olaru (Despre educaţia estetică). Recenzează cărţi d-nii T. Navroţchi şi M. Rusnac.

Ne place articolul d-lui Gh. Rusu despre Asociaţia Învăţătorilor Polonezi.

RECENZII

Istoria filosofiei moderne, volumul I. Dela Renaştere la Kant, om giu d-lui profesor Ion Petrovici.— **Editura Societăţii române de filosofie**, Bucureşti, 1937, 542 pagini, 220 lei.

Eram până acum obişnuiţi să aflăm în volumele omagiale, simple amintiri, searbăde notaţii, pentru a gădila vanitatea sărbătoritului. Şi nu ne miram de loc de răsunetul inexistent al acestor —zice-se—fapte de cultură.

Iată că un sărbătorit, un om în înţelesul înalt al cuvântului, d. Ion Petrovici, cunoscutul filozof şi popularizator al acestei rigide discipline, voieşte ca omagiul său să se răsfrângă asupra culturii române. De aceea volumul din Istoria filosofiei moderne nu reprezintă numai un îndreptăţit gest de nobilă recunoştinţă, ci şi o temelie solidă la monumentul ce se zideşte treptat, al proaspetei noastre spiritualităţi.

Este mare semnificaţia acestei opere Când un popor îşi are operele capitale

ale omenirii în limba sa naţională, procesul de osmoză culturală neîntârziindu-şi prezenţa, ne putem făli că nu facem coadă prin anticamera uitată a bunurilor sufleteşti existente ale cutărui sau cutărui popor.

Avem un prim volum din Istoria filozofiei moderne. Ne întrebăm, totuşi nedumeriţi: de ce s'a început cu filozofia modernă şi nu, deadreptul, cu cea veche? Ar fi fost o operă de ansamblu, crucială şi impunătoare. Sau, poate, s'a sperat Societatea română de filozofie de proporţiile lucrării, proporţii care s'ar cere continuate dincolo de o viaţă meschină omenească...

Volumul se deschide cu o prefaţă în limba română şi franceză a Societăţii române de filozofie. Urmează apoi definirea obiectului istoriei filosofiei de d. prof. C. Rădulescu-Motru, după care se trece la tratarea sistematică a filozofilor sub formă de monografii. Fiecare autor şi-a ales filozoful său— de preferinţă, se pare. Colaboratorii sunt tineri, în majoritate,—însă nume consacrate definitiv. Astfel notăm contribuţia d-lor: Edgar Papu, Anton Dumitriu, G. Vlădescu-Răcoasa, Alice Voinescu, N. Bacon, Al. Posescu, Traian Herseni, C. Noica, I. Brucăr, Vasile Pavelco, Mircea Vulcănescu, C. Botez, Petru Comarnescu, I. Zamfirescu, Şt. Şoimescu, C. Floru şi B. Irion.

Deşi tratată fragmentar, lucrarea nu are lacune; punţi de legătură s'au aruncat dela filozof la filozof. De asemeni, a fost bine schiţată şi ambianţa social-culturală a epocei în care au trăit pionerii gândirii.

Ne mulţumim deocamdată cu aceste generalităţi de circumstanţă, pentru ca, ulterior, să luăm fiecare filozof în parte şi să-l descriem în paginile revistei, înlesnind în modul acesta înţelegerea filozofiei moderne, care a fost obiectul stăruinţelor Societăţii române de filozofie.

„Poezii". Traducere de Al. Mateevici. Editura „Asociaţia Presei Române din Basarabia". Chişinău, 1937.

Odată cu împlinirea celor douăzeci de ani dela moartea poetului basarabean Al. Mateevici, au apărut câteva volume în Basarabia, cu privire la personalitatea şi opera scriitorului. Cititorii au cunoscut monografia d-lui V. Ţepordei, publicată rând pe rând, în revista „Viaţa Basarabiei". Recent, d. prof. L. T. Boga s'a gândit să reunească într'un volum traducerile în versuri ale regretatului poet. Volumul se deschide cu prefaţa editorului, care schiţează câteva date din viaţa lui Mateevici, aşezându-l în mijlocul spiritualităţii moldoveneşti. Mateevici, traducând, s'a familiarizat oarecum cu technica versului şi cu elitele literaturii ruse. Totuşi, puţine poezii poartă limpezimea versului original. E un adevăr dela sine înţeles, că Mateevici nu te duce bine.

Sunt poezii care nici nu pot fi cetite, iar altele depăşesc în întregime fondul şi forma originalelor. Majoritatea lor sunt cele religioase în care expunerea greoaie împotmoleşte orice ispită pentru cititor.

Mateevici mai bine traduce poezia lirică. Citâm „Către copii" de A. Homeacov:

Se întâmpla în ceas de noapte,
Când tac a zilei vorbe, şoapte,
Veneam, copii şi vă priviam,
Cu sfânta cruce vă'nsemnam
Şi mila Domnului chemam
Asupra capetelor voastre.

Păzeam a voastră liniştire,
Inseninam a mea gândire,
Privind, cât de curaţi sunteţi,
Ce suflete senine voi aveţi,
Si vă doream, feţiţi, băieţi,
Senine zile viitoare...

Acuma vin—nu văd viaţă,
Candela nu mai luminează,
Pe pat nu vă mai văd dormind,
Mai mult nu pot să vă cuprind,
V'a risipit al vieţii vânt —

Ce mare dor, ce mare jale!

Totuşi, e bine că s'au editat aceste traduceri. Ele vor fi preţioase, poate, pentru istoria noastră literară.

VARIA

Luna milosteniei Decemvrie, nu ştiu de ce dar parcă îşi desminte denumirea. De multe ori am auzit alarma desnădăjduitoare a ziarelor locale: „şomează, domnilor, spiritul de milostenie pe străzile Chişinăului"..

E frig. Rebegiţii soartei tremură în colţuri obscure de stradă. Culegeţi-i, creştinilor, îndulciţi-le măcar în preajma acestor simbolice sărbători, mătrăguna sufletului! Obolul, haina, hrana, vor fi cărămizi puternice pentru clădirea edificiului moral de care are nevoe provincia noastră. Altfel cânoşenia se va întrona, răsvrătitoare.

Şi va fi dureros.

* * *

1 Decembrie, ziua proclamării unirii tuturor Românilor, are o semnificaţie dincolo de ceea ce spun cuvintele. Este sărbătoarea sărbătorilor românismului. Simbolicul act al încoronării regelui întregitor al ţării, la Alba Iulia, rezumă ritual întreaga întortochiere capricioasă a vitregei noastre istorii.

Strămbunul vajnic, din osul Dacilor numitul Buerebista închegase sub sceptrul lui şi al lui Zamolxe prima unire a tuturor seminţiilor dace.

Aprigul erou, Decebal pecetluise cu braţul său de fier, cu sângele său neprecupeţit, unirea izvodită de înaintaşul lui. Unirea aceasta a rezistat vicisitudinilor timpurilor ca o simbolică piatră de hotar. S'au scurs neamurile turanice cu blestemele şi lacrimile strămoşilor noştri, dar mlădiţa tânără a răsărit şi forţa nouă s'a oţelit.

Vrednicul Mihai Viteazul demonstrează în faţa lumii că Românii de pretutindeni sunt unul şi acelaş popor, iar subjugările tiranilor, pe cale vor fi a se ridica de pe grumazul îndurător al poporului.

Şi aşa s'a şi întâmplat.

Încoronarea dela Alba Iulia o dovedeşte. De geaba caută să sdruncine această sfântă unire, interesaţii. Ea este veşnică. E ca o punte rezemată cu un pilon pe umerii lui Buerebista, Decebal, Mihai Viteazul, Regele Întregitor Ferdinand, iar cu alt pilon, departe-departe, în infinitul nepătruns şi incapabil de a fi înţeles de botezaţii „revizionişti".

* * *

Otrava civilizaţiei. In o conferinţă cu titlul acesta d. General C. Manolache, inspector general al Justiţiei militare şi cunoscut literat, ţinută în luna Octombrie în sala „Dalles" din Bucureşti, notează următoarele cuvinte—rechizitoriu asupra civilizaţiei noastre paradoxale.

Civilizaţia deşi este aspectul cel mai înaintat al unei societăţi ca şi al unui individ, ea aduce cu sine întotdeauna, o serie de aspecte antinomice, amărăciuni întruchipate global sub denumirea de „otravă a civilizaţiei".

Care sunt aceste aspecte antinomice?

1. **artificialismul**, abuzul de forme, manierismul şi ipocrizia, care conduce la camuflarea intenţiilor, vorba lui Molière:

„Egaler l'artifice à la sincerité

„Et rendre même honneur au masque qu'au visage".

2, **maşinismul**, tendinţa omului de a fi grăbit, abuzul de ştiinţă, ştiinţismul.

Descoperirea roatei a adus pe lângă vacarmul şi strunirea nervilor populaţiei, şi sumedenie de accidente şi îngroşarea numărului de şomeri înlocuiţi neomeneşte prin munca mecanică a fabricei.

Abuzul de ştiinţă a dus la îngrozitoare descoperiri—cum ar fi materialele de război—cari vor grăbi prăvălirea omenirii spre apocalips.

Deasemenea extensiunea dată studiului ştiinţei în şcolile secundare, conduce la neglijarea cunoaşterii caracterului elevilor, etc.

O politică şcolară înţeleaptă, trebue să ştie că naţiei îi trebuesc mai puţini savanţi, dar foarte multe caractere, oameni sănătoşi şi morali, iar nu generaţii de premianţi extenuaţi şi desgustaţi de viaţă...

3 **citadinismul**, atracţia oraşului, năvala besmetică la oraşe şi tendinţa omului de a se izola de natură şi a se încarcera în presupusul confortabil citadin.

Este incontestabil că imediat ce un individ gustă din bucatele copioase ale oraşului nu se mai simte hrănit cu umila mămăligă şi fiertura de buruiene. Oraşele se umflă în înălţime, se înghesuie devenind adevărate penitenciare pentru bieţii locatari.

Casele, „maşine de locuit", sunt, după spusa scriitorului arhitect Le Corbusier, „expresia spiritului epocei noastre".

Iată otrava civilizaţiei. Dar după definiţia Reginei Elisabeta, civilizaţia este măsura în care fiecare individ ori colectivitate ştie a-şi subordona drepturile, îndatoririlor sale. Deci ca este şi cultură şi morală. Insă cultura şi civilizaţia nu s'au îmbarcat în acelaş vehicul al progresului; căci pe când arta şi ştiinţa au mers cu sbor de vultur, dealungul veacurilor, morala umană păşeşte cu paşi de broască ţestoasă.

Atunci care este mijlocul de a împăca cultura cu civilizaţia ?

Este natura. „Omul de mâine spre a deveni om civilizat, adică înţelept şi bun, va trebui să se reîntoarcă în natură, ca într'un templu de pace şi odihnă, căci numai acolo îşi va găsi reîmprospătarea şi reînvierea sufletului".

* * *

Sănătatea.—A apărut numărul de 1 Decembrie al revistei „Sănătatea", închinat „Lunei Milei şi a Bunătăţii, evidenţiind în ilustraţiuni şi text rostul „Lunei Milei".

Sumarul bogat şi excepţional de îngrijit cuprinde numeroase colaborări ale celor mai ales condee, la numeroasele rubrici: Sănătatea socială, sănătatea tinerilor, sănătatea sexuală, sănătatea satelor, sănătatea femeilor, sănătatea copiilor, etc.

Din cuprins notăm în fugă câteva titluri: Pericolul onanismului. Mamele de mâine. Cum trăieşte copilul de ţăran. Cum să ferim copiii de nervozitate. Combaterea bolilor creditare. Dalacul. Flebita. Vindecarea ulcerului stomacal de Dr. I. M. Marcu. Remarcăm studiul extrem de interesant semnat de General Dr. Al. Papiu, referitor la „Profilaxia boalelor contagioase în şcoli". Adenopatia traheobronşică la copii de Dr. M. S. Nancy, etc., etc.

Nenumărate sfaturi practice, reţete higienice, îndrumări sanitare cum şi o frumoasă rubrică literară, fac ca acest număr să fie folositor oricui, de nelipsit din nici o casă.

Un exemplar de 48 de pagini, elegant, tipărit şi ilustrat 20 lei.

Redacţia: „Sănătatea", str. Triumfu1, 7.—Bucureşti V.

———

CRONICA

Mai aproape de popor

Fără îndoială că rodul activității noastre de desțelenire a ogorului cultural al acestui popor se măsoară cu însuși poporul, cu treptata sa ridicare pe plan moral și material, cu deprinderea sufletului colectiv în ale drepturilor și în ale bunelor socotințe. Nu putem concepe intelectual conștient, care să nu recunoască dependența sa față de „număr" și a „numărului" față de sine. Fiecare din noi este (și trebue să fie) un focar de acțiuni pentru colectivitate, fiecare este sclavul acestei cerințe. Există o indestructibilă legătură între insul activ, operant și activitățile sociale diferite pe care le incumbă conviețuirea.

De unde aceste postulări? Are vreun rost sudura efectivă, contopirea intelectualului (și e rău zis „intelectual") cu massa? Iată întrebări ce vor intra în vederile și desbaterile noastre.

Dacă cercetăm studiile consacrate de antropologie și sociologie, constatăm că toți savanții sunt de acord, în ce privește furtunile care au sbuciumat omenirea, că un singur lucru a rămas neschimbat, indiferent de scara de organizare a societății, și anume solidaritatea socială.

Să ne închipuim cea dintâi formă socială organizată: familia. Toți membrii ei s'au grupat, solidari în fața vieții, în jurul mamei (perioada matriarhatului) sau tatălui (perioada patriarhatului). Nu ne interesează felul de comportare în sânul familiei, al mamei sau al vajnicului „pater familias". Aceasta depinde de timp și de moravuri.

Mai târziu sfera s'a lărgit, făcând loc mai multor familii generate din același trunchiu de consângenitate, comun. Solidaritatea și-a încleștat lanțurile în jurul celui mai bătrân, celui mai destoinic. Așa s'au născut clanurile, triburile,—cu idolii lor, cu superstițiile lor, cu năravurile lor.

Lupta comună pentru existență, într'o anumită regiune, a grupat triburile în o organizație mai mare, care a prefațat înființarea statului. A fost deajuns ca două-trei triburi să se unească pentru ca, prin cuceriri, să se pună bazele unui stat. Exemplu: fondarea regatului roman împrejurul lui Romulus. De asemeni, statele se simt solidare prin pretenția sângelui comun: rasele, gintele; și mai departe, toți indivizii—prin însăși concepția lor de specie superioară: umanitatea.

Deci, solidaritatea e un fapt intrinsec, real, nicidecum postulat. Iată de ce un Robinson Crusoe în realitate, e o imposibilitate. Fiecare depindem de fiecare. Și am desbătut numai o față a procesului de dependență.

Însă oamenii sunt inegal desvoltați și, deci, diferit utilizați pentru binele colectiv. Aici intervin aptitudinile și profesiunile.

In ceea ce ne privește, până la o nouă reformă a învățământului, suntem și educatorii micilor vlăstare și misionarii ridicării satelor. E o muncă grea, care cere incontinuu sânge și jertfe. Piedici sunt nenumărate, dintre care prima suntem noi. Să începem cu noi. Să ne analizăm posibilitățile, să le cântărim. Orgoliul suficient de biurocrat să nu ne stăpânească. Acolo, în mijlocul poporului e valorificarea noastră. De acolo vom suge seva sănătoasă pentru a putea suporta desaga misiunii și asprimea vânturilor. Din satul înegrit de vreme să ne facem candelă și icoană, la care să ne închinăm o viață.

Cadrul e satul, poporul—idealul, entuziasmul—prețul nou. Armonia dintre aceste cruciale puncte va fi o sărbătorire. Toate reformele viabile pornesc dela realitatea în care se vor reîntoarce. Poporul e reforma.

Există în mitologia greacă o simbolică legendă. Anteu, fiul Geei (pamântul), se luptă cu nebiruitul Hercule. Cu toată opintirea herculianului, Anteu nu poate fi învins. Până când observă Hercule că rivalul său ori de câte ori atinge pământul cu picioarele, de atâtea ori capătă puteri nebănuite.

Să rătăcim, colegi, în poporul de unde am plecat. Vom fi Anteii culturalizării satelor. Biruința va fi a noastră, iar istoria ne va ridica osanale și temple.

Așa. Să rătăcim în popor. Dar cum? Fără călăuză?

Aici intrăm în domeniul metodei de lucru. Dar despre aceasta cu alt prilej.

B.

BULETIN PROFESIONAL

Drepturile materiale ale învățătorilor

Iată o problemă care nu va fi epuizată până când nu i se va găsi reala și definitiva rezolvare. Nu vrem să luăm în derâdere sincerile sforțări ale guvernului de a fi afectată punga lunară a învățătorului cu câte 10 lei la una sută. Nici nu vom comenta partea așa zisă „tactică" din acest proect, care va fi pus imediat în aplicare. Ne place să credem conducătorii noștri oameni cum se cade, drepți și binevoitori. Nu putem, însă, trece cu vederea un lucru. De ce tocmai acum s'a ajuns la concluzia că slujbașii trebuiesc satisfăcuți? De ce tocmai acum conducătorii au aflat că învățătorii *trebue* să primească pe deasupra 10 lei la una sută.

Aceasta ar fi întâia nedumerire.

A doua este atitudinea noastră de „oameni". Cum ne vom simți, noi învățătorimea, când vom primi acești 10 lei la una sută, de acolo, de sus, din balconul puterii? Umili calici, care și-au uitat sufletul și caracterul în cine știe ce tavernă?! Nu. Nu suntem aceștia. Drepturile noastre materiale nu rămân cu 10 lei la una sută. Acești 10 lei sunt praf auriu împroșcat în ochii dăscălimii. Multe am răbdat. Numai în privațiuni și tuberculoză e scrisă istoria noastră. O puteam răbda și pe aceasta. 10 lei la una sută.

Domnilor conducători, vom lupta pentru reintegrarea învățătorilor în tagma oamenilor.

Nu ați anunțat chiar dumneavoastră că salariul minim va fi de 4000 lei, iar cel maxim de 20 000 lei?

Mai bine săraci și curați, însă demni de a ne revendica drepturile nepătați de nici un 10 lei la una sută, decât cu praful acesta auriu svârlit dela înălțimea balcoanelor în ochii noștri.

„Clubul politic" și școala

Incontestabil că una din cele mai vechi racile de care suferă școala este politica. Numiri, detașări, organe de control, toate se învârtesc în jurul aceleiași comune axe: politica, clubul politic,

„Este imens șiragul abuzurilor și nedreptăților săvârșite", notează d. D. V. Țoni, președintele Asociației Generale a Învățătorilor, în „Curentul" de Vineri, 10 Decembrie a. c. Și mai departe:

....„colegii să știe că o mare schimbare trebue făcută: să nu mai fie ministerul educației naționale oficină de politicianism, așa cum este astăzi. Se poate obține această schimbare? Sunt dintre aceia cari cred că da, dacă întreg corpul didactic unit, solidar și organizat ar voi s'o impună.

Acelaș lucru am de spus și în chestia înlocuirii sistemului de recrutare a organelor de control pe baza meritelor electoral, prin clubul politic"-

Iată, sunt acestea lucruri prea adevărate, prea dureros înfipte în spatele și interesele noastre de breaslă, pentru ca o slovă în plus să le strice jalnica impresie.

Pregătire universitară pentru învățători

De multe ori este necesar să repeți un lucru până la banalizare, până la absurd. Așa, noi învățătorii vrem pregătire pedagogică universitară. Nu ne interesează nici una din socotelile demnitarilor. Vrem una și bună: pregătire universitară. De ce o vrem aceasta, lăsăm să se întrebe răuvoitorii și curioșii. Vrem, pentrucă simțim în noi insuficiența unei desăvârșite pregătiri, generale și profesionale, pentrucă timpurile ne-au devansat, pentrucă tot ceea ce se face pentru ulterioara pregătire a învățătorilor: cursuri de perfecționare, reînnoire, etc. sunt niște ridicole opintiri de Don Quichotte luptându-se cu morile de vânt Vrem o pregătire temeinică, după o anumită metodă, cu timp liber în fața noastră. Acasă nu putem face lucrul acesta. Mai întâi că nu ne ajunge timpul nici măcar pentru îndeplinirea îndatoririlor noastre de breaslă, iar în al doilea rând — audiatur et altera pars — nu avem bani pentru gură, dar-mi-te pentru creer.

O propunere

Redacția revistei „Școala Basarabeană", urmărind a întocmi un album al tuturor învățătorilor basarabeni, cari s'au distins pe tărâmul școlar și extrașcolar, roagă pe acei ce au date asupra acestui subiect, să le trimită la sediul revistei pentru a fi inserate, sub formă de monografie, la rubrica: Galeria dascălilor basarabeni.

———

32934
40366